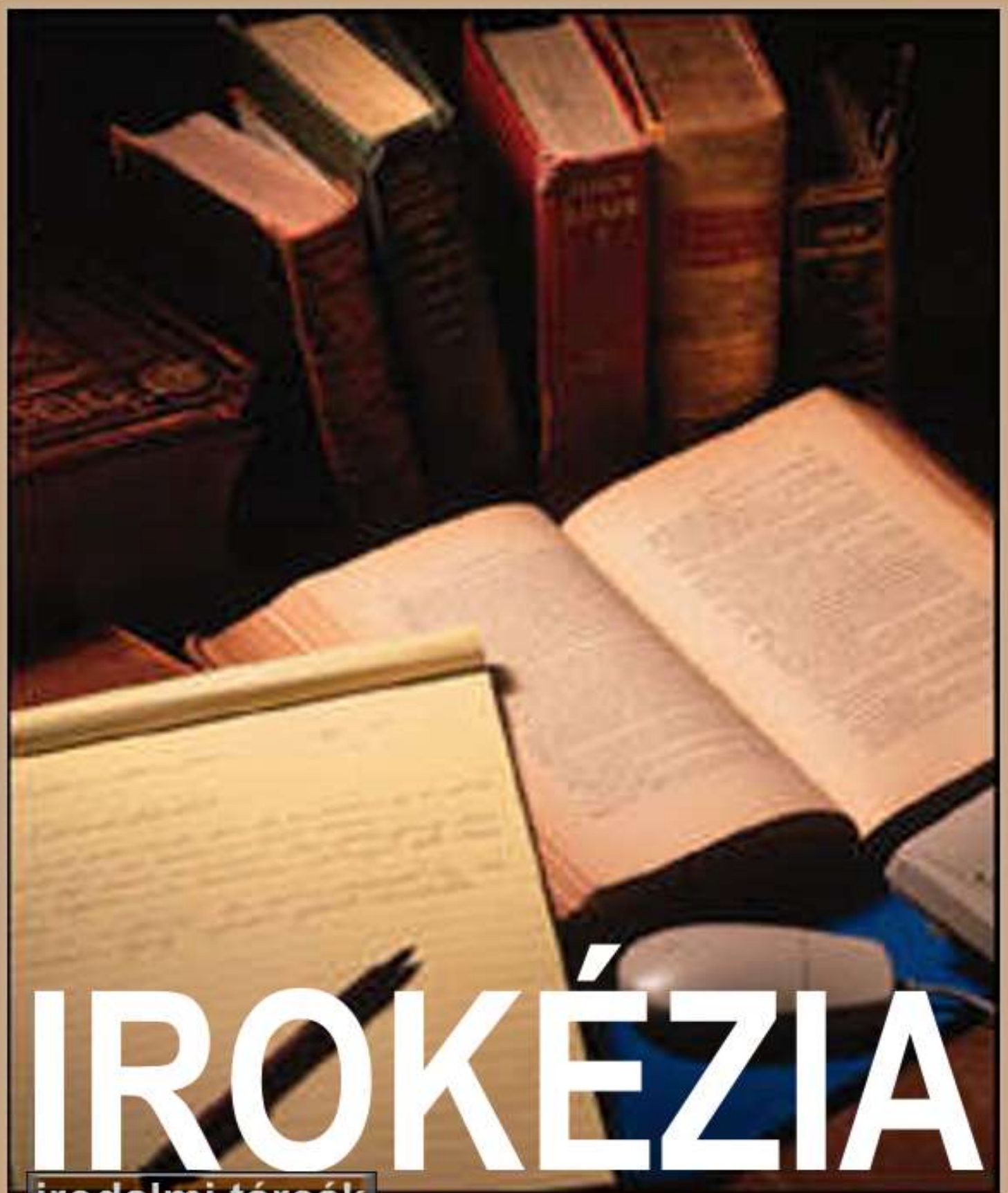

KEREKES TAMÁS

IROKÉZIA

irodalmi tárcák

CyberBooks Kiadó
2005

KEREKES TAMÁS

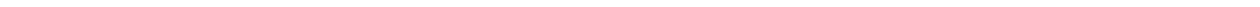
IROKÉZIA

irodalmi tárcák

all rights reserved

2005

1

A meszkalin megnyitja azt az utat, amelyen Mária már végigment, de bezárja azt, amelyen Márta jár...

Tiszarézvári Alkaloida Addiktológiai is Toxikológiai Osztály

Dr. Bodler / Bor és Hasis Szekció / adjunktus

Dr. Quincey / Ópiumevés / egyetemi tanársegéd a Pszichotropbarát Társaság tiszteletbeli tagja

Anamnesis: Első alkalommal gyógykezeljük osztályunkon. Familiáris anamnesise lényegében negatív. Egyéni anamnesiseében szerepel A lángész és az istennő és A szép új világ elkövetése. Felvételére beutaló alapján került sor Az észlelés kapui c. művének megírása kapcsán /Gönczöl Kiadó, 2002 /

A beutaló szerint két hete vizionárius-acusticus hallucinációi alakultak ki, melynek hatására vonatkoztatásos doxasmak jelentkezték. Nagyfokú dekoncentrálttság, iritabilitás alakult ki. A felvételkor a környezet ingereit illuzorikusan meghamisítja.

A felvételi status rögzítésénél – annak ellenére, hogy az egyén betegségbelátással nem rendelkezett - nevezett Huxley által elmondottakra támaszkodtunk.

Az ambulancián elmondva Huxley közölte, hogy egy szép májusi nap bevett egy fél pohár vízben feloldva négytized gramm meszkalint, majd leült és várta az eredményt. Elmondása szerint problémát okozott számára, hogy valaha is el tud-e látogatni olyan világokba, ahol Swedenborg vagy Johann Sebastian Bach otthon voltak, mint az is, hogy sohasem fogja megtudni, milyen érzés Sir John Falstaffnak vagy Joe Louisnak lenni.

Beszámolója szerint a drog bevétele után fél órával arany fények lassú táncára lett figyelmes. Kevéssel később fényes, folytonosan változó, vibráló mintájú energia-csomópontokból pazar, vöröslő felületek kezdtek hömpölyögni és terjeszkedni. A látomások sem antropomorfak, sem ijesztőek nem voltak. Elmondása szerint azt látta, amit Ádám látott teremtésének hajnalán, a puszta lét pillanatról pillanatra változó csodáját. Eltekintve attól, hogy mindez egy rózsacsokor láttán bontakozott ki benne / a rózsa, az rózsa, az rózsa / e. cummings /, a páciens beszámolója valahol Heidegger létfelejtése után, de Wittgenstein Filozófiai vizsgálódásának analitikus episztemológiája előtt helyezkedett el, önmagában alacsony frustrációs toleranciára valamint maniac depressív talajon kifejlődött megalomán doxasmára utal. Szintén a wittgensteini nyelvfilozófia pszichiátriai kórképeket megelőző hatására utal a páciens ama kijelentése, hogy első ízben értette meg nem verbális módon az

Üdvözítő Látomást. További abúzusra utal a páciensnek az a közlése miszerint: látta a könyveket, de térbeli elhelyezkedésük nem érdekelte, amit észrevett, hogy mindegyik élő fénnel izzott és néhányból a dicsfény jobban sugárzott, mint a többiből, ami alapján dr. Plotinosz /jelenleg nem praktizál/ terapeuta kísérlete következtethető ki. A realitás érzésének elvesztésére utal a páciens következő megjegyzése is: „Azon jelzők alapján ítélve, amelyeket Homérosz adott a trójai háború hőseinek szájába, az derül ki, hogy annak idején a színek megkülönböztetése terén alig múlták felül a méheket. Az emberiség fejlődése – legalábbis ebből a szempontból - bámulatos.” - holott Homérosz köztudomásúlag vak volt. Esztétikai aberrációit leginkább a Vermeer-ről elmondottakkal tudnánk megvilágítani.” Igen, Vermeer. Ez a titokzatos művész háromszorosan is tehetséges volt - rendelkezett azzal a látásmóddal, amely a kert végében lévő kerítést dharma testként érzékeli, azzal a tehetséggel, hogy annyit adjon át ebből a látomásból, amennyit még az emberi korlátok lehetővé tesznek, valamint azzal a körültekintéssel, hogy a festményeiben a valóság ábrázolható aspektusaira korlátozza magát, mert bár embereket ábrázolt, mindig is csendéletfestő volt. s ezt azzal bizonyítaná, hogy Vermeer soha nem kérte a modellt álló lányokat, hogy úgy nézzenek ki, mint egy alma.

Kórlefolyás: Osztályunkon per os neurolepticus és polyvitamin therápiában részesült. Fenti therapia hatására psychomotoros nyugtalansága, vizionárius beállítódása megszűnt. Adaptációkat sikeresen abszolvál.

Mai napon részlegesen kiegyensúlyozottan otthonába emittáljuk.

Kezelési javaslat : Szigorú meszkalintilalom!

3X1 tbl. Stazephine

Pszichiatriai szempontból potestálható.

Ideggondozói controll. dr. Havelock Ellis és Timothy Leary osztályán

Tiszarésvári, 2004. jan. 03.

2

Frederick Forsythe: Manhattan fantomja

- magyar könyvklub, 2001

Charles Bloom és Scottie Blair beszélgetése

Fritzpatrick Sörözője, az Ötödik Sugárút és a Huszonnyolcadik utca sarkán,

New York 1998. október

*

- Mulligan! Még egy kört, légy szíves!

Biztos tudjátok, hogy a világ legjobb dolga riporternek lenni a világ legnagyobb városában. Igaz, hogy néha semmi nem akad horogra, meg a belpolitikai hírek fontosabbak, mint az igazi szenzációk, semmi szaftos botrány nem akad horogra, nincs sorozatgyilkos, és az ember arra gondol, hogy mégis jobb lett volna betársulni Apa porszívóügynökségébe, aztán becsap a bomba, amiből mégis kanyaríthatsz egy jó kis cikket. No ezt el kell mondanom. Kösz, Mulligan!

- A Coney Islandon, tegnap a révparancsnokra várva, kit láttam a hajópadlón? Na ezt nem találjátok ki!

Maga Andrew Lloyd Webber és Frederick Forsythe szállt partra az Újvilágban. S csak egy vodka-martinit ittam még. Tévedés kizárva, hisz ismertek.

- Webbert ismerem, ő írta Az Operaház fantomját, noha nem volt könnyű dolga. Mulligan! Ezt a kört én fizetem, szólt közbe Blair.

- A nyersanyagot Gaston Leroux francia író alkotta meg, is jelent 19-ben, de nem volt egy nagy durranás, de Webber csinált belőle musicalt, azt tízmillió ember látta. A dolog egy Napóleon elleni sikertelen merénylet kapcsán kezdődött, amikor a császár úgy döntött, hogy Párizs kapjon egy új operaházat, aminek legyenek ellenőrizhető, robbanás mentesek a bejáratai.

A császár bukása után tizenhét évvel sikerült befejezni a másfél hektár alapterületű épületet.

Webber története innen indul. Valamikor az 1880-as években egy torz arcú nyomorult az öt gyűlölő emberek elől menekülve rejtekhelyet talál az

Operaház labirintusában. Tizenhárom évig él rejtőzködve, amikor meglátja a színpadon Christine-t, a beugró énekesnőt és nyomban beleszeretett. Addig korrepetálja a lányt, míg az megbabonázza Párizst csillogó hangjával. Az események tragédiába torkollanak, mert a fantom azt hiszi, hogy a szép díva viszonzza a szerelmét. Csakhogy a lánynak, egy nyalka gróf, Raoul de Chagny udvarolt-sikeresen.

Örjögő haragjában a fantom levitte a rejtekhelyére énekesnőjét, de a dali gróf is elindult imádottja megmentéséért. A dühödt tömeg pedig fáklyákkal a nyomába. A fantom eltűnt, előbb azonban visszakarta Christine-től azt a gyűrűt, amelyet szerelme zálogául adott neki. Csak egy groteszk dolgot hagyott hátra: egy zenélődobozt, amelyen egy majom játssza az Álarcosbál című dallamot.

- Sajtótájékoztató kerekedett ki a dologból - mondta Bloom. Mulligan, még egyet, kérlek! Forsythe ugyanis megírta Webber művének folytatását Manhattan fantomja címmel.

Meg is osztom veletek a jegyzeteimet. Egészségünkre!

- Különleges dolgokat ígér ez a könyv. Az egyik különlegessége a Forsythe - olvasóknak szól: a kémregények és politikai thrillerek elhíresült mestere ezúttal más műfajban jelentkezik szerelmes történetet ír, ám azt is Forsythe-módon. A másik különlegesség a musicalrajongóknak szól: a világszínpadokat óriási sikerrel bejárt /filmen is látható/ Az Operaház fantomja című Andrew Lloyd Webber-musical történetét folytatja.

Aki pedig egyikről sem hallott eddig, annak azért különleges, mert a világirodalom egyik örökzöld témáját dolgozza fel: a szépség és a szörnyeteg tragikus szerelmét. A mindenki által rettegett, az emberek elől rútsága miatt rejtőzködő férfi szenvedélyesen beleszeret egy szépséges lányba és megpróbálja elnyerni a kegyeit. Jöhet-e olyan pillanat, amikor a szerelem széppé varázsolja a legvisszataszítóbbat is?

Forsythe, kinek Lloyd Webber a legjobb barátja, eljátszik a gondolattal, hogy másképp is folytatódhat a történet. A rút fantomnak énekesi tehetsége mellett éles elméje is lehet. Mi történik akkor, ha zseniális üzletember lesz Amerikában? Ha a Metropolitan is megszegyenítő operaházat épít, ha meghívja volt szerelmét énekelni, ha kiderül, hogy az énekesnő fia nem a daliás gróftól származik s az új regény témája tulajdonképp a választás a rútsággal ötvöződött jóság és a halál közt?

- Bloom! Ezt magad sem hiheted el!

- Annál rosszabb a tényekre nézve - mondta el kollégám - elfelejtettem a

nevét. Még egyet, kösz, Mulligan!

A valóság és a képzelet közt vékony a határvonal. Tündökletes példa erre az amerikai újságíró, akit a Hearst kiadó küldött ki a Balkánra, hogy tudósítson egy ottani polgárháborúról. A hírlapíró elaludt, és csak a következő városban ébredt fel, mely elég csendes volt. Mivel kötelességtudó ember volt, gondolta, jobb nekilátnia. A részleteket eleven színekkel ecsetelő hadijelentéseit annak rendje és módja szerint leadta. Másnap reggel a cikket olvasták a washingtoni követségen, s jelentést küldtek róla hazai feletteseiknek. Miközben a Hearst-sklibler aludt, a kormány mozgósítást rendelt el, a parasztok fellázadtak. A polgárháború kitört. Az újságíró egy New York-i sürgönyre ébredt, mely gratulált a világraszóló fogásért.

- De hisz ez Forsythe előszavából való!

- Annál rosszabb a tényekre nézve!

3

Mesterkém

A kémkedés a világ második legősibb mestersége, olvashatjuk mértékadó forrásul a Bibliában/Egy olyan könyv, amely ilyen jól kezdődik, nem is laposodhat el!/ a Nemzetbiztonsági Hivatal szerint az információáramlás mindig egyoldalú, így a titkosszolgálatokról keveset tudunk. Azt azonban mégis, hogy hazánkban már 10 fölött jár a polgári, katonai hírszerzési csoportok száma. Az üzleti hírszerzést pedig tananyagként tanítják tanfolyamon, immár hazánkban is. Az üzleti világ konkurenciaanalízisként ismert módszere igencsak hasonlít ahhoz, amit az antivilágban ipari kémkedésnek neveztek. Amikor Alvin Toefflert megkérdezték híres Jövősök c. futurológiai műve kapcsán, hogy milyen jelenségek voltak azok, melyeket nem jelzett, elsősorban a mesterséges kémkedést jelölte meg. Annyit tudhatunk, hogy a korszerű NATO doktrína talaján, most elsősorban az fontos a hírszerzők számára, amire a másik fél kíváncsi. A piac csak most van feljövőben, a MI5, a brit hírszerzés Interneten toboroz, s a szakértők szerint a keleti blokk széthullásával éppen hazánk az, melyet kitüntetett figyelemmel kezelnek a szomszédos és nemcsak baráti államok hírszerzői. A kémkedés halad afelé, hogy polgári foglalkozássá váljon, hisz a munka zöme különböző információk összevetése, elemzése, a meghökkentő adatokra talált magyarázatok. Ez épül be aztán a Védelmi-stratégiai Kutatóintézetek révén a külpolitikai döntéshozásba.

A mesterkének ideje lejár, szorgos iparosok nyúvik a PC-k klaviatúráját.

Kim Philby /minden idők legnagyobb mesterkéme/ egyidejűleg volt az orosz és az angol titkosszolgálat vezetője, tudathasadását csak komoly ivással tarthatta egybe. Bővebbet Frederick Forsythe Negyedik jegyzőkönyvében találhatunk.

Mindenesetre öröm, hogy Marcus Wolf Stasi kémfőnök Magyarországon is megjelent önéletrajzi művében /Az arcnélküli ember/ legalább a fotóját megcsodálhatjuk.

Mondják, az új korszak onnan számítható, hogy egy az üzleti szférában, jelesül energiaiparban dolgozó amerikai fiatalember szenvedélyes focirajongó volt. Nemcsak hazája, hanem más országok focicsapatának lelkes szurkolója, figyelője volt. Egyszer csak azt vette észre, hogy egy kicsi orosz faluban, ami eddig különösebb eredményt még nem mutatott fel, egyszer csak bámulatos

eredményt érték el a focisták. Aztán derült ki, hogy az oroszok kísérleti atomtelepet, gyárat hoztak létre, s betelepítettek a faluba egy csomó tehetséges és fiatal szakembert. A fociban elért eredmény révén következtették ki az atomipar változását.

Aki a hírszerzésre kíváncsi, az elsősorban lengyel szerzőktől olvasson. / Kémek, diverzánsok, A kémkedés világtörténete. stb. / előtanulmányként a szépirodalomban Graham Greene ajánlott./ Emberi tényező, Havannai emberünk stb. /Ezután juthatunk a csúcsra, melyet elsősorban és egyedül a kémregény műfajának klasszikusa John Le Carré jelent. A szerző első regényét, mely német környezetben játszódik, noha Magyarországon is kiadták, de örömmel jelenthetem már el is felejtették. Spongyát rá.

Ezek után következtek a klasszikusok: Kettős szerepben, A kém, aki bejött a hidegről, s a megfilmesített Oroszországház, melyben kedvenc regényhősöm, az alkoholista könyvkiadó, Scottie Blair, botcsinálta „kisjósaként”, azaz ügynökként atomtitkokat vesz át a még akkor létező Szovjetunióban, hogy aztán a Ljublankában kössön ki, ahol fültanúk szerint Louis Armstrong dalokkal szórakoztatta el magát a börtönben. A regényben írta le Le Carré a kémkedés lényegét: VÁRAKOZÁS. Ezután következett a Panamai szabó, mely ikerpárja lehet a Havannai Emberünk- nek. Itt a szerző a kémvilág humoros perifériáját tűzi tollvégre. Nem szokták emlegetni, de tény, hogy Le Carrét a dokumentarista kispróza is jelentős alkotói közé számítja, Az Ozirisz Kiadónál megjelent egy kötet, A Granta legjobb riportjai címmel, s ott egy svájci kémbostrányba keveredett katonatisztról írt megrázó riportot.

John Le Carré tehát évek óta egyenletes színvonalon ír, róla nem mondható el, amit Temesi Ferenc írt Királyáldozat c. könyvében Frederick Forsythról, hogy a szerző immár huszonöt éve szart lapátol. Sőt: az író mestere a feszültség teremtésének, az Elszánt diplomata c. legújabb könyve, /Saxum Kiadó, 2002/ olvasmányos és lebilincselő kalandregény, mely méltó korábbi munkáihoz.

A háttér Afrika, Nairobi, Kenya a maga éhező, szenvedő, beteg tömegével és a pénzért mindenre kapható tisztviselőivel. A nairobi brit nagykövetség békés életét /koktélpark, vernisszázsok/ felkavarja egy diplomáciai alkalmazott, Justin Quayle feleségének és barátjának hidegvérű meggyilkolása.

Teljes a tanácstalanság, de aztán a gyászból lassan feltápáskodó férj különös összefüggésekre bukkan és magánnyomozásba kezd.

A kémregényt nem kell félteni a kétpólusú világ összeomlásától, a multinacionális vállalatok készséggel eljártsszák a főgonoszt. A játék tétje nagy, hatalmas összegek cserélnek gazdát, aki a gyógyszergyárak érdekeit sérti, az megtanulja mi a félelem.

A regény a fantázia műve - szögezi le Le Carré. "Vannak emberek, akik soha nem tanulnak meg tisztességesen hazudni." / Az elszánt diplomata, 308. old. /

4

Akiről harckocsit neveztek el, annak humora is volt...

A 18. században emelkedik nemesi rangra a családja, akárha egy Shakespeare királydrámából, őse udvaronc, diplomata, majd felségáruló és hadvezér. Szintén közeli rokona a motorja a XIV. Lajos katonai egyeduralmát megtörő európai katonai szövetségnek. A spanyol örökösödési háborút bizvást nevezhetjük családi ügynek is az ő esetében. Apja kis híján párbajozott a walesi herceggel, majd miután az angol királynő kijelentette róla, hogy elmebeteg, híres, népszerű és sokak által gyűlölt politikus lesz.

Anyja ereiben indián vér is csörgött. A spanyol örökösödési háborúban, rokona és névrokona a francia sereg generálisa, mellesleg az utolsó Stuart uralkodó természetes fia. Lord Salisbury szerint apja, teljesen örült volt, aki tisztának tette magát.

Bár családja az Angliát birtokló néhány száz család egyikeként a főnemesség soraiba tartozik, a következő száz évben az angol történelemben semmilyen szerepet nem játszik. Ennek ellenére az angolszász jog és örökösödési rendszer miatt hősünk csak öreg korában kapja meg a térdszalagrendet és a „Sir” megszólítást. Íróként Nobel-díjat kap. Többször él meg pusztán írásaiból. Szeret festeni, történésznek tartja magát, de nem volt komoly tudós. Saját magát nevezi ki honvédelmi miniszternek, noha ez a poszt korábban Angliában nem is létezett. Sikraszállt a harckocsi elterjesztése mellett, bár ezt pusztán hóbortnak tartották / De Gaulle például nem/.

Mikor politikusként megbukik, írói honoráriumából Kent grófságban házat vesz, kitanulja a kőművesmesterséget, viseltes filckalapjában verejtékezik, s rakja a ház falait. Még ahhoz is ragaszkodik, hogy felvegyék az építők szakszervezetébe, amit a szakszervezeti vezetők meglehetősen rossz tréfának tartottak, de nem akadályoztak meg. Első gyermekkori képei az írországi időkből maradtak fenn, ahová apja ismerjüka királynő véleményét... / fényes száműzetésbe vonult/.

A fiatal hadnagy komor fiatalságot élt át. Az iskolai gépezet be akarja darálni. Az iskola és az internátus maga volt a pokol számára. A 12 év alatt senkinek nem sikerült megtanítania vele egy szabályos mondatot, a középiskolába is tévedésből vették fel, hiszen matematikából és latinból üres feladatlapot adott be. Olyan sikertelen volt, hogy apja arra gondolt, semmi másra nem alkalmas, csak katonai pályára. Később Nobel-díjas lett, de kétszer is elbukott a kadetvizsgán. A lovassághoz ajánlották, ők még a gyalogságnál is butábbak voltak, a lovak pedig drágák. Családja azonban a gazdagok közt szegény volt, és a lovasságtól is meg kellett válnia.

Szivart, szállodát, harckocsit neveznek el később róla és pusztán két ujjával megteremtette a győzelem máig érvényes jelképét.

Sir Winston Churchill

Huszonöt éves korára egész Anglia által ismert figura lett a hivatásos huszár hadnagy. Noha Európában béke honolt, ő öt hadjáratban vett részt, megjárta Kubát, kétszer volt Indiában és szenzációs tettel, kiszabadított egy elrabolt páncélvonatot, fölrakta rá a sebesülteket és így megmentette őket. Elfogták és az a hír támadt, hogy a búrok agyonlőtték. Néhány hét múlva érkezett csak a hír sikeres szökéséről.

Portróját a magyar származású történész, John Lukacs még föl is nagyította azáltal, hogy a Párbaj c. történelmi műve azt sugallja, hogy a második világháború első szakasza Hitler és Churchill személyes párviadala volt. Churchill német életrajzírója, Sebastian Haffner Churchill. c. életrajza átveszi e véleményt / Sebastian Haffner: Churchill, Európa Kiadó, Mérleg sorozat, 2003/.

A brit hírszerzők szóbeli legendáriuma szerint, amikor a windsori szalonokban a náci-szimpatizáns Lindbergh VII. Edwardnak a német légierő legyőzhetetlenségéről beszélt, a csavaros eszű angol elhatározta, hogy körmére nézz Adolf Hilernek. Vizeletmintát lopatott és az orvosok azt prognosztizálták, hogy Hitleren kitör az elmebaj, az egyetlen bölcs döntésnek az tűnt, hogy hagyják, hogy a nemzetvezetőt maga alá temesse saját megalomániája /Hasonló szemléletet tükröz Clive Irving A tengely c. könyve /Európa Kiadó, Budapest, 1987/.

Winstonn Churchill harapós humora címet viseli a Dominique Enright által összeállított és szerkesztett karcsú kötet / Korona Kiadó, Budapest, 2004/, mely a debatter, kópé Churchill portréjához járul hozzá. Ebből válogattunk.

Azzal adott át egy könyvet titkárának, hogy „tegye el, Toby már kiolvasta”. Toby a törpepapagája volt.

Jock Colville, Churchill egyik személyi titkára elmesélte, hogy egyszer tizennégy papagájpiszkot számolt össze össze rab Butler kopasz fején, amikor Butler pénzügyminiszteri minőségében Churchill ágyánál üldögélve tanácskozott meg néhány költségvetési irányelvet a miniszterelnökkel, aki egyszerűen szeretett ágyban fekve dolgozni. Maga Butler egy korábbi, 1943-

ban Chequers-ben tett látogatásáról számolt be. S elmondta, hogy ágyban találta a miniszterelnököt, miközben Nelson, a macskája a lábánál összegömbölyödve aludt.

„Ez a macska”- jelentette ki Churchill - többet tesz a háborús céljainkért, mint maga. Felér egy melegvizes palackkal, és üzemanyagot meg áramot takarít meg”.

„A politika éppoly izgalmas, mint a háború, és éppolyan veszélyes is. Háborúban csak egyszer ölhetik meg az embert, a politikában viszont többször is.” Jelentette ki állítólag Churchill 1920-ban. Ami azt illeti, neki magának még számos politikai halált kellett túlélnie. 1916-ban, az idő tájt, amikor a konzervatívok éppen rossz szemmel néztek rá, levelet írt az Oroszországba készülő Lloyd George miniszterelnöknek: Nehogy elsüllyesszék a hajóját, ha ugyanis magamra maradok, a kollégái menten felfalnak.”

Abban az időben, amikor Churchill még a Liberális Párt tagja volt, s Herbert Asquith-nek, a liberális miniszterelnöknek dolgozott, egy konzervatív képviselő beszélgetés közben kijelentette, hogy Asquith gonosz ember. Churchill elmerengett magában a miniszterelnökön és Arthur Balfour, az ellenzéki Konzervatív Párt vezért idézte fel, végül így válaszolt: „Nincs igaza. Balfour gonosz és erkölcsös. Asquith jóságos és erkölcstelen.”

5

Megmaradni? Ankét az erdélyi helyzetről

Szerkesztette: Salat Levente

A kutatásban részt vettek: Isán István Csongor, Salat Levente, Tasnádi Miklós

*

„Erdélyből nem elmegyünk, hanem notóriusan visszatérünk, például akkor, amikor lekapcsoljuk az Internet Explorer ablakát”

A romániai magyar közgondolkodási minták analízisének és szimptomatológiájának az elkészítésére vállalkozó kutatásra 2001 májusa és augusztusa között került sor Erdélyben a Sapientia Alapítvány - Kutatási Programok Intézete ösztöndíjpályázatának keretében. A magyarországi könyvtárakba a kötet 2003 végén jutott el a kötet.

A kutatók célja szerint: „Az 1989-es fordulat és az azt követő események, a közösségi-politikai integráció elakadt kísérlete és a dezintegráció megannyi kihívása már régen időszerűvé tették a romániai magyarság szellemi helyzetének az alapos, széles körű felmérését, amely alapján hitelesebb válaszokat lehetne adni a romániai magyarság közelebbi és távolabbi jövőjével kapcsolatos kisebbségi sorskérdésekre. Célunk tehát az volt, hogy fölkutassuk és rendszerezzük a romániai magyar közgondolkodás uralkodó reflexeit, és elkészítsünk egy olyan szellemi térképet, amely a közügyek és a kisebbségi sorskérdések iránt érdeklődést mutató közszereplők elképzeléseit, véleményeit, rejtett premisszáit tükrözi.”

A kutatás abból a hipotézisből indult ki, hogy a romániai/erdélyi magyarság szellemi élete lemaradt azok mögött a társadalompolitikai folyamatok mögött, amelyek a kisebbségi társadalom közelmúltját meghatározták. A kisebbségi nyilvánosságban a rendszerváltás óta nem került sor színvonalas nemzetstratégiai vitára, mely letisztult alternatívák megfogalmazódását eredményezhette volna. Nem készültek el olyan kutatások, melyek a helyzet feltárása után valós szükségletekre válaszoló, elszámoltatható közösségi stratégia kidolgozását tette volna lehetővé. Ennek hiányában a romániai magyarság korszerűtlen fogalmakban gondolja el magát és kivihetetlen stratégiákban írja le a jövőt. Sem az elit, sem a mindennapok cselekvő embere nem érti a világot, amelyben élnie adatott.

”Miközben a történelmi víziókkal és kényszerképzetekkel folytatott szélmalomharc köti le a figyelmét és energiáit, fokozatosan földadja az

öntörvényűség és a közösségi akaratnyilvánítás minden igényét, és tehetetlenül hagyja magát sodortatni a térség zavaros társadalompolitikai folyamatában.”

Legalább ilyen fontos volt a kutatók másik előfeltevése, miszerint a romániai magyarság közösségként való fennmaradásának a feltételei elsősorban szellemi természetűek. Dicséretére legyen mondva a kutatóknak, kerek-perec kijelentik az összegzésben, hogy a fennmaradás nem elsősorban szellemi kérdés.

„Nem szükséges suszternak lennünk, hogy tudjuk, hol szorít a cipő.”

Hegel

Mielőtt a kérdéseket a kutatók megfogalmaznák, hosszú elméleti bevezetést olvashatunk a kutatás metodológiai alapjáról, jelesül, hogyan kell egy körkérdés összeállításánál a Max Weber neve által fémjelzett megértő szociológiát Edmund Husserl fenomenológiai filozófiájával összekombinálni.

Az uralkodó jelentésszerkezetek módszertani alapjainak kodifikálása mögött alighanem a kutatók szívós törekvése fejeződik ki, hogy bizonyítsák, a kutatásra felvett pénz szigorúan tudományos célokat szolgált.

Az egyik hozzászóló például ellentmondást lát a pragmatikus dolgok sürgetése és a vitairat expresszionista /romantikus/fennkölt requiem stílusa közt.

A körkérdést majdnem ezer címre közvetítették, s kb. hetven kiértékelhető válasz született, amiről maguk a szerzők is elismerik, hogy „a kutatás szempontjából relevánsnak tekinthető válaszok száma viszonylag alacsony”.

A körkérdés utóéletéhez tartozik, hogy a tartalmát közzétették az interneten, de az erdélyi közéleten közzétett felhívás teljességgel visszhangtalan maradt, a Transindexen pedig egy rövid ideig tartó metodológiai vita után napok alatt kifulladt.

6

A szeizmikus vibrátor

Péter csikorgó kulcsával ajtót nyitott. A felhők szélén vihogó kerubok, kíváncsi arkangyalok lesték a középkorú férfi elkeseredett zihálását. Sárkányölő Szent György feszülten figyelt.

- Ki vagy? - kérdezte Petrus.

- Frederick Forsythe vagyok, Andy Webber barátja.

- Szóval maga az. Már várják. Lucifer nagyon dühös az Éden kalapácsa miatt. Még ilyen marhaságot?!

- Kérem az nem én voltam. Az Ken Follett. Én olyan istenes énekeket zengtem, mint az Ikon c. regény /Reader 's Digest, Budapest, 1998/

- Nézze, van még egy hely a vajákosok közt a Purgatóriumban, a magafajta panteistákat szoktuk odatenni.

- És akkor de Sade miért élvezzi a szeráfok zenéjét és a Mindenható végtelen kegyelmét?

- Ja, barátom, sóhajtott a Mennyország öre, amikor az Ő regényeit olvasták, akkor mindenki az Úrhoz imádkozott, amikor a maga regényeit akkor mindenki a körmét rágta.

- De lenne még egy jobb helyem, a hermeneutikusok és a dekonstrukcionisták közt a posztmodern vonalon. Jobbat nem várhat. Barthelme, Barthes, Derrida, Gadamer csak elég jó társaság magának a tisztítótűzben.

- No és Ken Follett?

- Az más hatáskörbe tartozik, egyrészt ugye megírta a Katedrális-t. Istennek tetsző munka. De ő áttért a mohamedán hitre és most fedetlen keblű hurikkal cicázik és ha hinni lehet ezeknek itt-mutatott rá a vihogó szeráfokra - most Allah paradicsomában vedeli mértéktelenül a mézízű sörbetet.

- Nézze, Atyám, én a torkosság bűnébe estem. Bevallom elkövettem bestseller-listákat vezető politikai thrillereket. Mindvégig Isten katonájának éreztem magam, mint Isten ökle.

- Az Úr nevét hiába a szádra ne vedd Frederick !-dühödött be az Öregúr.

- De hát a Játszma c. novellám /magyarul kétszer is megjelent, először a Szukits Könyvkiadónál, 1998-ban, majd 2002-ben is, Budapesten/, főszereplőjét, azt a bírót, igen, azt a Comyn nevezetűt épp az Önök kedvéért

Európa legrégebbi keresztény államába helyeztem, Írországba, Szent Patrick védőszárnya alá.

- Arra a történetre gondol kedves Forsythe, amikor - babrált kulcsával Péter - egy ír bíró tárgyalásra készülve a vonatot találkozik egy pappal és egy O'Connor nevű férfival és ötven fontot vesz az árvaház javára, amit végül is nem a pap, hanem Frankie O'Connor nyert el tőle.

- Hát persze - könnyebbült meg az író - Az árvaház javára.

- Igen, csak épp az árvaháznak nem volt betétszámlája és a bíró a papnak bemutatóra szóló csekket fizetett. Ez még semmi. A tárgyaláson a bíró épp a vonatbeli útitársa, Frankie O'Connor ügyében kell, hogy ítéelkezzék, s a vád hamiskártyázás. A történet már ismerős. A vonaton egy gazda vesztett 62 fontot, amit egy texasi farmer nyert el tőle Frankie társaságában.

- Igen.

- És Ön felmentő ítéletet hozott.

- Igen

- Épp ez a baj. Hisz a vonaton levő pap és a texasi farmer ugyanaz a személy volt.

- Uram, ezt magam sem gondoltam előre.

- Maga ebben a novellában lejáratja a klérus képviselőit, s a Császár c. novellája, igen arra gondolok, amelyben Ön meg írta Hemingway Öreg halászának novella párját, tudja, ahol az a csattanó, hogy a nagy halat a bank tisztségviselő nemcsak kifogta, hanem el is engedte, azért, hogy a többi szegény helybéli halászember még egyszer kifoghassa. S az a ronda csattanó, hogy otthagyja az unalmas feleségét és a kisstílű bankári állását és tengeri halász lesz a szigeteken. Ez család elleni vétek! Ezt Maga nagyon jól tudja! Hiába írja magáról több kiadó is, hogy írásainak tárgya legyen akár kegyetlen gyilkosság, a bizalommal való visszaélés vagy a vérfagyasztó véletlen, Forsythe írásai mindig letehetetlenek, a részletek pedig hajmeresztően hitelesek, élet- vagy éppen halálszerűek. Még hogy Ön a feszült és szívszorogató izgalom mestere? A Manhattan fantomja c. kötetéért külön számolunk. Nincs feltámadás érte? Nincs feltámadás Forsythe. Maga rossz regényíró, de páratlan novellista. Ez az Úrnak is kedves. Lenne is egy prima kis hely nálunk, havi fix meg minden, felhőutazás, egész közel a mennyei trónushoz, de csak akkor, ha visszamegy és hoz majd valami eredetit. Tudja, mint a kolléga, az, aki Assisi-be való, aki összehozta azt a finom kis Naphimnuszt meg azt a könnyed kis prédikációt a madarakhoz meg a gubbiói farkashoz, akkor majd

jár a szolgálati felhőutazás, de kérem nem olyan munkát várunk ám, mint az a Lillaházy, a Harmonikus Elcselesztájával, mert azt a purgatoristák olvassák, azok is mellékbüntetésből.

7

Miért van inkább a létező, mint inkább a semmi?

Heidegger

- Brrr. Mondta a processzor.
 - Ez nem volt semmi - válaszolta a képernyővédő. Azt hiszem újra kell formattálni a merevlemezt. Valami lehetetlen elektronikus könyvet töltöttek le a modemem, de ez valami posztmodern lesz, mert Stephen King művei simán lejöttek. De ez valami lehetetlen file-formátumban érkezett, tömörítve. Valami Adobe, ráadásul fizetni is kell érte.
 - Pedig nyomtatva is megjelent - sóhajtotta az Athlon processzor. Talán egy 3 MHz-es DDr SDRAM megbirkózna vele.
 - Hol jelent meg? - kérdezte a meghajtó.
 - A Lazi Bt. Kiadásában, Szegeden, 2002-ben, Sóvágó Katalin fordításában. A címe: A Smithson pincéi.
 - Hol játszódik?
 - Nem Princetonban, azt mondhatom. Jól mondta Schrödinger professzor Princetonnól, hogy igényes ember nem tartózkodhat három hétnél hosszabb ideig olyan helyen, ahol a legjobb bor is csak másodosztályú.
 - Naná. De ki írta?
 - Gore Vidal.
 - Pedig az eddig elég értelmes dolgokat csinált. Vegyük csak a Burr ezredes utolsó kalandját, vagy a Washington D.C.-t. A Teremtés már kissé kaotikusra sikeredett. A város és az oszlopok pedig még meg sem jelent magyarul.
 - Bezzeg az Írók, gengszterek, professzorok! - sóhajtott álmodozva a Norton Commander - Azt még az is élvezte, akinek a lakásában még nincs a falba épített IObase-T hálózati aljzat.
 - Igen, kétségkívül Gore Vidal az amerikai irodalom egyik legszínesebb egyénisége. Hogy jó és nagyon szellemes regényíró, azt magyarul is megjelent művei is bizonyítják. Akárcsak történelmi regényeiben, esszéiben is bálványokat döntöget, legyenek azok akár a jelenkori amerikai elnökök bármelyike, vagy akármilyen hatalmasság, vagy akármelyik New York Times bestseller-lista vezetője. Gyilkos iróniájából bőven kijut csoportoknak és jelenségeknek is, például az irodalmi gengsztereknek titulált kritikusfajtának
-

vagy a formai újításokkal bíbelődő, egymásnak és ítéseiknek nem olvasni - hanem taglalni és oktatnivalót termelő íróknak. Modora ízig-vérig amerikai: az udvariasság, a tapintat fogalmainak fittyet hány, alkalomadtán a magánélet legdiszkrétebb mozzanatait is aggály nélkül veszi tollhegyre. Stílusa csíp, vág, villog. Érzékletesen elemez folyamatokat és elevenít meg embereket messze túllendülve állítólagos műfajain. De amerikai Vidal a szenvedélyes érdeklődésében is, amellyel az Egyesült Államok múltja, jelene és nem éppen rózsás színekben látott jövője felé fordul. Írásai épp ezért gazdag információforrások. Sok mindent megtudunk belőlük Amerikáról, amit aligha hinnénk el, ha nem egy amerikai mondja.

Vidal 1925-ben született, felmenői közt rétorománok is akadtak. West Point-ban tanul, a legnevesebb amerikai tisztképző iskolában, ahol Dwight D. Eisenhovert csak Svéd Zsidó-nak becézik. Innen eredhet tudathasadásos szeretete a klasszikus amerikai normák iránt hagyománytörő hajlamai. Huszonhárom éves korában *A város és az oszlopok* c. regényével együtt vezeti az amerikai bestsellerlistát Truman Capote és Norman Mailer társaságában. Kísérletező regényíró, a lektúrregény és az esszé-regény közt csapong.

Új regénye */A Smithson pincéi/* történetét nehéz összefoglalni. 1939 nagypéntekjén egy kamasz matekzseni / T. névre hallgat, amolyan Haulden Caulfield, csak zabhegyezés helyett többet foglalkozik Einstein professzor híres képletének hatványra emelésével és a Kripke féle lehetséges világok szemantikájával, mint az iskolai sporttal és kötelező algebrával, taxiba ül.

A washingtoni Szent Albán iskola növendéke titokzatos meghívást kap a Smithson Intézetbe, zsebében egy banki félreértés következtében szerényen meglapuló, 100 000 dollárra kiállított csekkkel. Az Intézetbe való bejutás meghatározza a regény alaphangját: "Aki felfogja a Smithson Intézetet, felfogja a világmindenséget, szólt a régi washingtoni mondás, melyet informátoraink felváltva tulajdonítanak a nép ajkának vagy Joseph Alsop haditudósítónak, akinek táskairógépe és súlyproblémái vannak." A kamaszt fogadó kisasszony mindjárt megmutatja neki azt a termosztátot, amelyet egy fizikus összekapcsolt egy rádiokarbon kormeghatározóval, mely képes a valóságban megjeleníteni a múltat, pl. Lincoln temetését /aki a regényben többször feltámad, nem is egy példányban/, s T. látja, hogy a hölgy igazat mondott. Akármit nézett is, az nem volt film. Ameddig ellátott, embertömeg hömpölygött az ég alatt, amely igazi volt, és nem technicolor, mint az *Elfújta a szél*-ben.

Miközben az intézet alagsorában rohamtempóban készülnek az atombomba

tervei, az intézet munkatársai a világháború kitörését akarják megakadályozni, a kormány viszont a háborút akarja megnyerni. Sikerül behatolnia múltba és jövőbe, miközben nemcsak a történelem értelmét próbálja megfejteni, de igyekszik beavatkozni azokba a sorsdöntő eseményekbe, amelyek meghatározzák a XX. századot. Alighanem Vidal e paródiájában magával a teremtés fogalmával néz szembe, melyet azonos című regényében egyszer már tisztázni vélt.: "Most már /T./ tisztán látta hogy semminek sincs kezdete vagy vége, nincs más, csak hőség és a hideg, a teremtés – vagy a kihunyás-örök ismétlődése, az átváltozás, a metamorfózis.

- Nincsen semmi - közölte Lamy atyával a missziós templom laboratóriumában.

- Kellett lennie, mikor Isten...

T. összeráncolta a szemöldökét, úgy egyeztek meg, hogy Lamy atya megtartja magának égisten vélekedéseit, mivel sem a tudomány, sem a józan ész nem igazolhatja a semmiből születő semmi fogalmát. A valaminek a valamiből kell jönnie, és a szóban forgó „mi” ebben az esetben az örökkévalóság T. elgondolásában, a nyughatatlanul izgő-mozgó por határtalan felhője. Amikor először akart elmélkedni a teremtés fogalmáról, azonnal megértette, hogy az emberi agy - felépítése folytán - egyszerűen képtelen felfogni az egészet. Mivel mi elkezdődünk és abbamaradunk, a kozmosztól is elvárjuk, hogy kezdete és vége legyen. De azt is látta, miként bénítják a tulajdon okoskodását a két féltekéjű agy beépített korlátai, a tudat mániákus csüggése a kezdeteken és a végeken, holott a természet természete a változás. Ám amint azt érezte, hogy most mindjárt megragadhatja az egészet, összeomlott minden, amit látott és érzékelt. Kezdhetette előlről.

- A rossz kérdéseket tesszük fel. - T. megnyomta a gombot, és lehívta a fényhúrt, a amelyre gyöngyként volt ráfűzve apró bolygójuk rövid élete. - És ezért van, hogy folyton rossz választ kapunk.

- Volt egy ember, a Szűztől született... - Lamy atya nem adta fel.

T. ugyanolyan makacs és bosszús volt.

- Magánál Freeman püspöknél konfirmáltam a székesegyházban, és már akkor tudtam, hogy ez a sztori nemcsak használhatatlan, de ráadásul abból a célból találták ki – csak a maga istene tudja, ki vagy mi, vagy miért -, nehogy rátaláljunk arra, amit valóban tudnunk szükséges. /Gore Vidal: A Smithson pincéi, 131. old./ Mielőtt T. a regény végén átadná Charles Lindberg kérésére Lincoln elnök élethű mását, hogy előadhassa a gettysburgi beszédet Disneylandban, mi már valóban tudjuk, hogy a teremtés és a feltámadás volt

a regény központi magva. ”Nagypénteken indult a halálba, hogy húsvétkor feltámadjon, ennek a fényhúrnak az egyik alaptörténete szerint-és játékunk most azt mutatja, hogy végre itthon van, megérkezett HAZA.” /266.old./ Vidal e műve azok közé tartozik, melyeket a szerző koholmányregényeknek nevez - állította az Intéző. A politikai felelősség kérdései szövődnek bele a kvantumfizikáról, szexualitásról, klónozásról szóló szürreális, fantasztikus regénybe. A mű gondolati bravúr, a vidali nyelv káprázatos humorában fürdő gyilkos erejű satíra, szemtelen, szertelen, szabad szájú, nyelvöltögető komédia.

- Akkor ezt biztos Macintosh-ra írták – szegezte le a DEFrag.

8

A valóság nem ér véget a paradicsom áránál

Marquez

Buenos Aires központjában, a Bolivar sugárúton, a Macondo kávéházban ültem barátaimmal: Carlos Fuellentessz-szel /a Hadjárat írója/. Később bejött Octavio Lopez, Prudencio Lopaz, /az Argentin Morning Star szerkesztői, Rivardi Zamata/jeles librettista /, Gabriel Láz, forgatókönyvíró, s maga a nagy Basturias is, s később csatlakozott Bortasar, akit ugye senkinek sem kell bemutatni. Az asztalfőn maga a nagy Törhetssz ülnökölt, aki nemcsak metafizikai detektívregényeivel vált a dél-amerikai irodalom nagy doyenjévé, hanem az argentin gauchok késpárbajai alatt vonító tangó ütemére lüktető tükrös könyvlabirintusaival, amelyet a posztmodern hermeneutikusok szívesen neveznek körkörös söröknek is. A társaságban jelen voltak még könnyed tollú bírósági fogalmazók, novellisták, kétes hírlapírók, s olyanok is, akik nem írtak mást életükben csak feljelentőlevelet.

Egyedül Garcia hiányzott, akit magunk között csak Ezredesnek hívtunk. A megnevezést nemcsak a fehér rummal való könnyed liasonja miatt érdemelte ki, hanem az abból fakadó csapongó, szertelen bogotai fantázia miatt is, amiért is, néha, kapatosan a saját regényeiben is csak egy-egy „regényfolyót” látott. Fehér rumból - tette hozzá ilyenkor, kissé szarkasztikusan Törhetssz.

Üresen hagyott széke előtt a pincér megállt /a cvikkeréből áradó szomorúság láttán éreztem, úgy gondolja, hogy neki van egyedül copyrightja a szépirodalomra, s ez a megítélés olyan egyenes, mint a Lumumba utca/, zsebéből keskeny ecarte-t vett elő és csöndesen az asztalra tette. A levél nekünk szólt.

Nem az elnök olvasta fel, hanem én, mert Törhetssz, legendás látnoki képessége ellenére is homályosan látott, nem színről-színre, ő még a fehér rumról is azt mondta, hogy szintelen, csak mi akarunk feketén-fehéren fogalmazni. Garcia levelének felolvasása reám hárult.

- „A kötetben szereplő tizenkét novellát az elmúlt tizennyolc év során írtam. Furcsa történetük van, amit talán nem árt elmondani, ha másért nem, hát azért, hogy a gyerekek, akik ha nagyok lesznek, írók szeretnének lenni, már most tudják meg, hogy az írás milyen gyötrő és csillapíthatatlan szenvedély. Az ötlet a hetvenes évek elején jutott eszembe, amikor egyszer egy olyan álmom volt, ami sok mindent megvilágosított bennem, akkor már öt éve Barcelonában éltem. Azt álmodtam, hogy a saját temetésemen veszek részt,

- Á, szóval, Macondóban még mindig esik! - jegyezte meg Gorge Tamado - ez az ő híres mágikus antirealizmusa.

- Nem, az Patrick Süsskind Parfüm-je. A Stern és Spiegel szerint ez Európa válasza Garcia Száz év magány ára - szólt közbe egy jól tájékozott kritikus.

- A mi kutyánk kölykének lába kelt, de bőréből kibújni nem tud - jegyezte meg az elnöklő látnok.

- Azt is nyilatkozta, hogy azért élt Barcelonában, mert a spanyol irodalom legnagyobb remekműveit az Inkvizíció alatt írták - jegyezte meg egy epés perui novellista.

- Faulknerista! - zúgott föl a vád.

A vitát a pincér szakította félbe.

- Azt is mondta, hogy „azért vagyok író, mert szeretném, ha a barátaim kedvelnének.” Egyébként itt a távirata, ebben a pillanatban érkezett, s elénk lökött egy blankettát.

Prudencio Lopez olvasta fel...

- „Egy rövid novella megírása olyan erőfeszítésbe kerül, mint egy regény első sorai. A regény első bekezdésében ugyanis mindent meg kell határozni: a szerkezetet, a hangot, a stílust, a ritmust, a terjedelmet, olykor még valamelyik regényalak jellemét is. A többi már gyönyör, az írás gyönyöre, melynél bensőségesebb és magányos gyönyört el sem lehet képzelni és az ember csak azért nem javítgatja a könyvét élete végéig, mert az a vasszigor, amellyel elkezdte, arra is rákényszeríti, hogy befejezze. A novellának viszont nincs eleje és nincs vége: vagy megköt vagy nem köt meg. És ha nem köt meg, akkor azt súgja a tapasztalat, a magamé meg a másoké is, hogy az esetek többségében jobb, ha újra kezdjük valami más úton indulva el, vagy kidobjuk a szemétbe.”- Marquez.

- Nos Uraim! Ez nem az a Söpredék / Marquez első regénye - Carlos Füllentessz közlése/, ami szemétkosárba kerül - süllyesztette vissza a táviratot a pincér a zsebébe.

Gabriel Soleda

9

Kuplungregény

„Híd-honban a híd valóságosabb
Mint a partok, melyeket összeköt:
Így világunkban-merő kapcsolat-
Szeretőnél a szerelem több...”

/Pessoa/

- „Ismered azt a viccet, hogy egy francia meg egy ír együtt napoznak?

- Nem.

- Mondja, uram, önöknél nincsen nyár? Kérdezte a francia az írától, aki olyan fehér volt, mint egy mentőautó. De igen, felelte az ír, de akkor éppen vécén voltam.”- szólal meg elvágódó hangon /merthogy az írók Nem fizetnek adót Írországban/. A tréfa Temesi Ferenc Királyáldozat c. művében /Magyar Könyvklub, 2000/ - melyet a rendszerváltozás és egy kiúttalan kapcsolat szólaltatott meg.

Királycseletről még az is hallott, aki csak látott sakktáblát, királyáldozatról eleddig senki. Üres tartomány ez a matematika nyelvén. Blikkfangos címként szánta tehát a szerző. A tizenhét éves Villám Zsuzsa /gimnazista/ és a negyvenéves Temesi Gábor /jobb híján író/ kapcsolatáról és annak befejezéséről szól a regény, melynek a keretét a rendszerváltás illúziótlansága és keserősége szolgáltatja. A regény külső formája egy valóban megtörtént játszma, melyet New Orleansban 1921-ben egy Adams nevű amatőr játszott Torre Repetto nagymester ellen, amelyben a Vxb7 után a játszmát sötét feladta.

A mű nem a sakknovellát utánzó sakkregény.

Temesi mindig jelét adta, hogy nagyobb epikus alkotásainak rendezőelvét, valami, a regényen kívül levő rendszerből kölcsönözze, mint a Pest c. regény esetében, melyeket Temesi Mipen Pingfa művéből vett, mely a kínai hadművészet harminchat titkos hadicseléről szól egyfajta tolvajnyelven, melyet titkos társaságok használtak, vagy gondolhatunk a Por című regényére, ahol a lexikon szócikkeit utánzó részletekből telik ki a nagyepika.

Egyedül a Temesi novellákban nem található meg ez a rendezőelv, ahol a szerző arra számít, hogy írásai megállnak a saját lábukon, s nem kell a szövegen kívül lévő spirituális tényezőket a szöveg megtámasztására

segítségül hívni.

A magyar könyvkiadás 1999-ben válogatott novellák megjelentetésével ünnepelte a szerző ötvenedik, írói pályakezdésének harmincadik évfordulóját, mely a *Hogyan nem találkoztam Allen Ginsberggel* címet viseli, s az író kispikái írásaiból válogat kezdve a T. utcai postaláda, mondjuk egy mosolygós keddi reggelen /1975/ c. dolgozattól a híres *Történet*, mi sehogys sem tetszett K.-nak /1972/ írástól, *A zsidó Isten Debrecenben* /1993/ c. műig.

A válogatást a Magyar Könyv Alapítvány és a Nemzeti Kulturális Alap is támogatta. Temesi Ferenc visszavonhatatlanul beitta és beírta magát a magyar irodalom középmezőnyébe. Nádas Pétert, Konrád Györgyöt, Eszterházy Pétert még nem tudta komolyan megszorítani, de ha nem következik be az írónál komoly posztmodern fordulat, s a jelek szerint Temesi erre nem hajlamos, akkor az eddig asztalra tett írásaival is jelen lehet a magyar irodalom kismesterei között.

Egy megtért kannibál az az ember, aki pénteken halász helyett halat eszik
/idézett mű/.

„Nem hiszem, hogy a Szociálhanta Átmentőpártra szavaztál volna. A Hálaadó Keresztretjévényreformer Péppártra, valamint a Szociálszürrealista Földművespórtra se.

A Nemzői De Mokrata Pártára még kevésbé.

Marad a Szabadoneső Bemokrata Szövet meg a Szociálfiatal Szimpatikus Világmegváltó Party.”- kommentálja a rendszerváltást egy vonatban az író, akit kiszakított gyökerestül a váltás: ”Minden voltam én már, hogy eltartsam hármónkat, csak kokinkínai anyacsászárnő nem. Ebben a késő kapitalista új világban nem kell egy huszonöt évesnél idősebb ember, még ha hat nyelven beszél is. Arról szólva, hogy nem tudsz olyan primitív lenni, mint a megbízók. Vagy egy kicsit még annál is bunkóbb. Oversophhisticated for te job- vagy - is túl művelt, kifinomult vagyok a munkához. Ezt kaptam a pofámba, ha éppen válaszoltak. Vagyis akit harmincöt fölött ért a NAGY ÁTVÁLTOZÁS, az dögöljön meg. Volt egy osztálytalálkozó, ahol egykori haverom azt mondta, lopjatok, amíg lehet! Könnyű volt neki, ő az ország legnagyobb nyomdáját privatizálta magának. De mit lopjon egy író? Egy metaforát: Egy életművet” / I.m./

A kiábrándultság Temesit nem fosztotta meg tollától. A regénynek van eleje, vége, sőt közepe is, legalább két főszereplője és mellékalakok változatos serege, a kik közül Országúthy az árnyéksorsú a kedvencem, ki kabátja zsebében hordja hűségese laposüvegét, a cselekményvezetés biztos kezében.

”Akkorát kúrtunk, hogy kigyulladt az ég, és potyogtak a csillagok.”

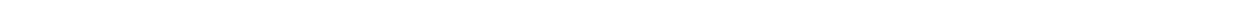
A regény megírása /1998/ idején Temesi még nem tudhatott a Nagy Tromfról Faludy és Fanny házasságba torkolló kapcsolatáról, a korkülönbség manapság már nem akkora durranás. A kiábrándulásba torkolló elválás lehetőséget teremt a regényen belül, hogy azt képzelhessük, a szív sebei begyógyulnak.

Temesi nem akkor jó, amikor nívótlan szó viccekkel szórakoztatja az olvasót, bár valószínűleg ő azt hiszi, hogy ez az olvasmányosság érdekében történik, hanem akkor amikor nem idéz, nem hivatkozik semmilyen keleti bölcsre, orákulumra, hanem a saját tapasztalatai higgadnak bölcsességgé: ”Az éjszaka a föld legdemokratikusabb intézménye, mindenkit eltakar. Még bennünket is saját aggodalmaink elől. Az éjszaka, amikor elhalványulnak a szavak, és a dolgok életre kelnek. Amikor megmutatkozik a semmi, ami körülvesz minket. Csak a valóságban fontos dolgok kerekednek egészszé. Az ember ilyenkor összetákolja magát töredékeiből, és egy fa nyugalmaival nőni kezd”

Fél órával előbb juss a mennybe, mintsem, hogy az
Ördög kiszagolná, hogy meghaltál.

Ír közmondás

10

Tűz van Babám!

Mivel Seherezedé sem járt a chigagói egyetemre, sem a Harvardra kulturális antropológiát hallgatni, mi a nagy mesélők: Garcia Gabriel Marquez, Mark Twain, Mikszáth Kálmán, Iszaak Bábel, és még néhány Nobel-díjas, akiknek a nevét elfelejtettem, s maga a Király az esti tűzünknel hallgattuk a nagy mesélőt, aki pont azt fejtegette, hogy az a Lucky Luciano, akinek a nevéhez a Las Vegas felépítése fűződik a nevadai sivatagban, vajon tőle származik-e ez a kifejezés, hogy: „Lövöm a rigót”? S mivel dr. Mann a sötétben kujtorgott egy rőzszesedő gyerekkel a kérdés megválaszolatlanul maradt. Olyan képet vágtunk, mint Magda Marinko az ítélet előtt és beszélgettünk tovább élvezve a tűz duruzsolását. Mert igenis létezik a mesélő jutalma, aki keresztbe tett lábakkal ül a tűz mellett varázslatos és távoli meséket mond, aki nem kevesebbet tesz, mint a mindennapi gyakorlatot nagyobb perspektíva elé állító emészthető dolgokba gyömöszölését, a misztériumok érthető szimbólumokba öntését egy szokásos nap egyhangú estéjében.

Éppen Miss Temze beszélt Michael Curtis Ford: Tízezrek c. regényéről, / 2002, Jokerex Kiadó/ ami nem más, mint Xenophón Anabázisának, ami a saját korában is ifjúsági kalandregénynek számított, újfajta kalandregény - adaptációja, amit sajnos egy hadtörténész írt meg, de hogy minek, az olyan nehéz kérdés, amire egy Vágó műsorban sem tudtunk volna egyszerre sem felelni, hogy pl. mit mondott volna Arisztotelész, ha dakota lett volna. Erre senki nem vállalkozott, s dr. Mann sem volt még jelen.

Benya Krik, a Király, tervezett esküvője előtt Monsieur Tartakovszkij lányát kérte meg Odesszában, az apóst egyébként „másfél zsidó”-nak hívták, mert állítólag egy zsidóban nem fért volna el annyi pimaszság, mint benne, kissé idegesen, mert a rendőrkapitány épp az esküvőjére tervezett egy nagyszabású razziát, mesélt a Tízezrek c. könyvről.

Szivarját méltóságteljesen eltartva méltatta a munkát: Az évtizedekig tartó háborúban Athén végül elbukik, flottáját megsemmisítik, a város falai romokban hevernek, serege felbomlik. Spárta, a katonaállam győzelmet aratott, de a legyőzöttekben tovább él a düh és a gyűlölet.

A harcedzett veteránok szétszóródnak a görög szigetvilágban. Vakmerő és veszedelmes harcosok ők - mosolyodott el Benya.

Fosztogatással és erőszakkal tartják rettegésben a lakosságot - egészen addig, amíg a perzsa herceg zászlója alá nem hívja őket.

Kürosz célja, hogy Kis-Ázsia legerősebb zsoldosseregét toborozza össze,

hogy velük szerezzék meg a hatalmat a térség felett.

Közben a tűz szerepéről parázs vita kerekedett, csak egy égő csipkebokor nem volt hajlandó megszólalni. Mózes nem volt jelen, épp a hegyre ment.

Galilei és Giordano Bruno hajtogatták: Nem vagyunk azbesztből!! – de a beszélgetés továbbra is a tűzről szólt, melyet használtak erdőirtásra, földmégmunkálásra, harcra s szerepe volt az anyagok megmunkálásában is.

Mivel még nem fejtettük meg, hogyan is lesz szikrából a láng, de lelkünkben éltek ki rözsedalok, tűzrőlpattantságáról közismert Recenzens beszélt a Tűz és civilizáció c. kötetéről /szerzője: Johan Goudsblom, Osiris Kiadó, 2002, sajnós 2280 Ft/.

A könnyed csevegő Recenzens ismertette a tűz szerepét a civilizációs folyamatban, a főzés, a meleg, a fény, és a tűz egyéb funkcióit.

Nem hagyta figyelmen kívül a tűz szakemberinek kialakulását, a kovácsokét és ennek a hatását a társadalomra nézve. Szó volt még áldozati tüzekről, görögtűzről, Szent Iván napi termékenységi tűzugrásról, máglyákról, s pokolképzetekről, tűzvédelemről, erdőirtásról, s a londoni tűzről - szólt közbe Daniel Defoe szomorúan.

A legérdekesebbnek Recenzens az V. századi háborúban betöltött tűz szerepét tartotta, melyről oly meggyőző erővel ecseteltek Herodotosz és Thüküdidész. Pl. az Égei-tenger ázsiai partján fekvő görög városok az i. e. 5. században a nagy erővel feltörekvő Perzsa Birodalom befolyása alá kerültek, ami Líbiáig és Makedóniáig nyúlt.

Herodotosz a kor nagy utazója és krónikása /elment öngyújtóért/ leírja, hogy Milétosz fellázadt 449-ben a perzsa megszállókkal szemben. A felkelőknek sikerült elfoglalni a perzsák főhadiszállásául szolgáló Szardiszt, Lúdia egykori fővárosát. A legtöbb ottani ház nádból készült. Mielőtt a görögök kifosztották volna a várost, az lángtenger lett.

Mostanára azonban az új energiaforrások felfedezése miatt lassan eltűnik a tűz, elhagytuk a gőzgép és a gyufa korszakát. A tűz fölötti uralmat a szerző Elias civilizációról vallott nézeteibe próbálta kultúrhistoriailag beszerkeszteni.

Ekkor azonban a királyt egy ismeretlen fiatalember kereste.

- Király – mondotta - volna egypár szavam magához.

- Beszélj!

- Király. Vihogta az idegen, a kerületi főkapitányság úgy ég, mint a gyertya.

Kurt Vonnegut: Virágvasárnap

Kanárimadár a szénbányában.

Vonnegut önéletrajzi gyűjteménye mindazok számára érdekes lehet, akik nem találnak rendszeresen beszélő vaját a hűtőben, s nem váltak véglegesen és visszavonhatatlanul big badör függővé. Mindenesetre jól működik nála a hedonisztikus adaptáció. Hiába, ő a Király Irokéziában.

Bevezetésében Cassius Clay és Hemingway legjobb napjaira emlékeztető előszóval kezd, melyben - saját szavaival - a nagyregény elemi ereje egyesül a haditudósítások vérfagyaló közvetlenségével, sőt sikerült egybegyúrni a zenés színház talmi ragyogását a novella halálos erejű balhorgával, mindez szagosítva van a személyes levelek szekrényillatosító labdacs-illatával, s Amerika történelmének lüktető ritmusát keveri a hegyi beszéd irgalmasságával. Remekművének új elnevezést is talál: *blivit*, ami két kiló szart jelent egykilós tasakban.

A kanárimadarat a szénbányászok azért vitték magukkal a tárnába, hogy jelezzék a fojtó gázokat. Ezzel a hasonlattal jelöli ki Vonnegut a művészet helyét az univerzumban, jelezve, hogy nem minden vesz egyformán komolyan.

Könyvének jobban örülni, mint a nagykörösi bébikötvénynek, noha nem hihetjük komolyan, hogy a szerző elégséges módon töltene ki egy pályaalalmassági tesztet az „Akar-e ön polgármester lenni?” rovatban, célja valószínűleg komoly, ha azt mondja, a kreatív írásművészet nevű küzdősportban akar Grand-slam-et nyerni.

Csak sajnálhatjuk, hogy nem indult a Gosford Park bemutatásához időzített Krimiben tudós filmnovella pályázaton, melynek fődíját Gombás Kati /Vida Géza / Helkama 410-Eladva c. munkája nyerte.

A jeles amerikai író, kinek biográfiáját a Világirodalmi Lexikon a vontatottság és Vong vicsit / lao költő / közt taglalja elsősorban azoknak ajánljuk, akik a frankfurti könyvvásáron nem a Modern Talking énekesének / Dieter Bohlen / memoárját keresték a leghevesebben. A vonneguti látásmóddal ábrázolt Jézus feltámasztott Lázárral, még megközelítheti a szombat-vasárnap kb. 7 millió dollár bevételt jelentő Pinocchio sikerét.

A szerző az önéletrajzot eddig kispórolta az életműből, pontosabban a Halálnál is rosszabb sorsok önéletrajzi kollázsa megjelent ugyan magyarul,

erősen megcenzúrázva. Sebaj, olvassuk helyette a Virágvasárnap-ot!

Nyolcvanéves, hat gyerekes, elvált, erősen dohányzó, az alkoholoról leszokott, grafikával és írással foglalkozó író megértő olvasót keres.

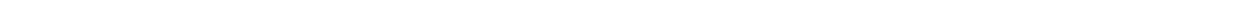
Írhatnánk meg apróhirdetését /apropó: pr-munkatárs is volt!/, kár hogy nem ihatunk már vele az „Üres Órá”-hoz címzett kocsmában, mostanában igen megjavult, más közösséget keres: ”Az emberek természetesen nem a prédikáció kedvéért jönnek el a templomba, hanem, hogy fényes nappal is Istenről álmodhassanak.” /Vonnegut/

Azért néha ő is megkapja a magáét: Vonnegut egy interplanetáris románcíró, aki olyan gyorsan tűnt el a sci-fi területéről, amilyen gyorsan fizet az ember a benzinkútnál, kotyvaléktúró, a találékonyság önelégültséggé válik nála, s az ő könyvéből készült minden idők legrosszabb filmje. Kritikája a Jó Öreg Linkségbe van csomagolva. Stb. A benzinkút más helyen is felmerül Vonnegut kapcsán, a science-fiction kétkötés munkájában Aldiss szerint: ”Vonnegut rögvést elszelelt a sci-fi térségeiből, mihelyst volt annyi dohányja, hogy benzint vegyen.” Noha maga a monográfia is egy Vonnegut idézettel kezdődik.

”Apám befejezhetné már a science-fiction írást és írhatna olyasmit, ami a legtöbb embert érdekli.”

Egy híján húsz írást foglal magába a kötet. Talán eddig a legteljesebben tárja föl Vonnegut életrajzi adatait. A különböző műfajú és súlyú írásokat a Virágvasárnap című „prédikáció” tartja el, veszi a hátára. A szöveg Jézus életéből merít. Mikor Júdás sajnálja Jézustól a drága kenetet / 300 dénár /, Jézus erre így szólt: ”Hagyd, hiszen temetésem napjára szánta, mert a szegények mindig veletek lesznek, de én nem leszek mindig veletek.” Vonnegut az olvasóival, Jézus a tanítványaival érzi igazán jól magát. A Biblical Archeology Rewiew szerint első századi az arámi nyelvű felirat: ”Jakab, József fia, Jézus testvére”, ami az első történelmi utalás Jézus létezésére s arra, hogy egy szent is csak közösségben létezhet.

12

Germaine Greer: A kasztrált nő

Corvina Kiadó, 2004, fordította Gács Anna

Jóllehet nem múltak el nyomtalanul John Steinbeck intő szavai, miszerint a második világháború utáni amerikai férfitársadalom többet tudott a Ford T modell karburátoráról, mint a csiklóról, ám a feminizmussal való találkozásom eddig esetleges volt. A lesbikus mozgalommal az is maradt, amióta kiderült, hogy legalább úgy kívánom a nőt, mint ők.

Ráadásul a feminizmus EZ UTÁN bontakozott ki teljes erővel, talán Wilhelm Reich és Herbert Marcuse, Erich Fromm tanulmányai nyomán, köztudott, hogy franciaországi hatvannyolcas eseményekre milyen felszabadító hatással voltak a már akkor sem fiatal Marcuse professzor nézetei, aki azonban nem ezekkel a gondolatokkal hatott igazán rám, hanem azzal a könyvével, mellyel cáfolta valósággal filiszter módjára megbékélő Wilhelm Friedrich Hegel alakját. Magyar nyelvterületen nem is akadtam aztán virtigli feminista teoretikusra.

Néhány éve annak a nyomait kerestem, hogy az 1914-es magyar nyelvű lapokban és magazinokban érződött-e nyoma az első világháború kitörésének.

Ekkor került a kezembe egy női lap, mely 1914 nyarán hagyta el a nyomdát, címlapján egy hatalmas fotó szerepelt a következő aláírással:

„Megvadult szüfrazsettek az angol király hintaja elé vetették magukat az epsomi derbyn.”

Amikor kezembe került az 1970-ben angolul megjelent The Female Eunuch magyar fordítása 2004-ben, egy magyar, vidéki élelmiszerboltban, a leértékelt mosóporok között, a bolti ár tizedére csökkentett árával, úgy éreztem magam, mint Marquez híres ezredese, ki most nem az esőben tévedt el, hanem az időben, mint Rip Wan Winkle. Csak remélhetem, hogy a román, francia, svéd /stb./ olvasók időben jutottak hozzá e híres munkához és nem pillognak, mint magyar határőr a Wlad Tepes névre kiállított magyar igazolványra, s itt jut eszembe az a tájékozatlan amerikai turista, kinek a római zsibpíacon eladták Caesar *eredeti* beszédeit CD-n, vagy az a hebrencs személyi titkár, aki nemrégiben tudatta Putyinnal Churchill fultoni beszédét.

A kiadó nem spórolta ki a fülszövegből a mézesmadzagot:

„Germaine Greer Ausztráliában született, ott járt egyetemre, majd Cambridgeben szerzett PhD-t angol irodalomból, 1970-ben *A kasztrált nő* megjelenésével egy csapásra világhírű lett, a könyv felkerült a bestsellerlistákra, számtalan

nyelvre lefordították, szerzője pedig azóta is rendszeresen szerepel tévéműsorokban, nyilvános vitákban, publikációi és szereplései szenvedélyes, személyeskedő és komolyan érvelő viták sorát váltották és váltják ki. „A nőgyűlölő nő”, a „dévaj feminista, akit még a férfiak is szeretnek” első könyvével egyszerre tudta megszólaltatni a tudósokat, a nőmozgalmi aktivistákat és az otthonülő háziasszonyokat. Persze a mű még akkor íródott, amikor „a reiszolás is ért annyit, mint a baszás.” /Im. 307.old./

A modern női lét elemzésében - *ennek megértésében nagyban segítségemre volt Ildiko von Kürthy, - a Stern főszerkesztője, ki roman-jaival rendre a német bestsellerlisták élén található - ki egy halhatatlan regényében a férfi-nő különbséget a történelem folyamán abban vélte megragadni, hogy a nő a saját mamutját akarja elejteni - / Kerekes Tamás /, például a filozófia-, pszichológia-és irodalomtörténet kötelező olvasmányaiból és a női magazinok hasábjairól, olcsó románcokból, a hatvanas évek popdalaiból meríti. A könyv műfaja hasonlóképpen elegyes: egyszerre dühödt kultúrkritika, éles szemű irodalomkritika, kendőzetlen szexuális felvilágosítás, antikapitalista politikai manifesztum, excentrikus vallomás és életvezetési tanácsadó.*

A kasztrált nő mára fogalommá vált és klasszikussá távolodott.

A feminizmus történetének e klasszikusa mégsem csupán a nemi szerepek kritikájával foglalkozó szakemberek számára megkerülhetetlen mű: izgalmas, provokatív olvasmány lehet mindazok számára, akik szívesen gondolkodnak el rajta, hogy mit jelent és mit jelenthet nőnek – és férfinak lenni.”

Az irodalomtörténeti véna sokszor kiütközik, Greer nem hagyja ki a lepattanó labdát: ”Nem is olyan régen Edmund Wilson azzal próbálta megkérdőjelezni Hemingway férfiasságát, hogy azt állította, gyér a mellszőrzete.” /Im. 34.old./, vagy amikor az előítéletektől mentes közbeszéd fontos dokumentumainak nevezi Sylvia Plath menstruáció-verseit.

A meghökkentő állítások közé tartozik Greer megjegyzése:

”A pina a legjobb esetben kicsi és észrevétlen: a pénisz nagyságával kapcsolatos szorongást kiegyenlíti a pina kicsiségét illető aggodalom.”

A tudós hölgy elítéli a nemileg tájékozott, az erogén zónákra is figyelő, az előjátéokra gondot fordító férfiakat, mert ez a felfogás azt impikálja, hogy:

” Létezik egy statisztikailag ideális baszás, mely minden esetben kielégítő, ha a megfelelő procedúrát követjük, ami fölöttébb elkeserítő és félrevezető.”

A legmeghökkentőbb azonban Greer, akkor, amikor a ma is létező atavisztikus félelem legelterjedtebb és legjelentősebb megnyilvánulásának a menstruációhoz való általános viszonyt tartja. A történelmi levezetéssel egyet

lehet érteni, ám a feloldással aligha. „Ha azt hiszed magadról, hogy emancipált vagy, játssz el a gondolattal, hogy megkóstolod a menstruációs véred - ha rosszul leszel tőle, még hosszú út áll előtted, kisanyám.” /Im. 46.old./

Valerie jobbik fele józan
De kellemes mindene
Ajka langyos eper
Jégcsap a szeme
Mindenből a legkülönb
Kerülhet csak bele
Kivétel krumplija
pudingja meg rizse

/ Roger McGough: Józanság /

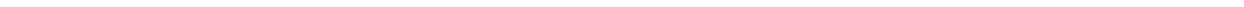
A szerző optimista, állítja, ki lehet törni a csapdából:

„A brit kereskedelem az ötletek és szakértelem exportján alapul, és a férfiaknak egyikre sincs monopóliumuk. E tulajdonságok a nőiességgel sem összeegyeztethetetlenek, hiszen még Mary Quant is szív alakúra borotváltatta szeméremszőrjét odaadó férjével.” /Im. 115.old./

A kötet értelmes és szellemes elemzések csokra, általában, a szerzőnek tulajdonképpen és alapvetően az alávetéssel és a méltósággal van baja és ezt nagy erudícióval fejti ki. Az irodalomtörténeti anyagból vett argumentáció a szerző legfőbb erőssége, a leggyengébb, amikor a már említett atavisztikus félelmet szeretné oldani, itt átesik a ló másik oldalára:

„A vaginát problémának tekintik, mely akadályozza a közélet kellemességét. A vegyi összetevőket tartalmazó tusfürdők használata valójában károsan hat a hüvelyben lévő organizmusok természetes egyensúlyára, mégsem meri egyetlen orvos sem elítélni. Azok a nők, akik szeretnének kibékülni magukkal, és meg akarják érteni, milyen messze is vannak még ettől, gondolják, meg milyen érzéseket kelt bennük az a gondolat, hogy megkóstolják saját hüvelyi váladékukat az ujjukon, vagy hogy megízleljék magukat frissen, szerelmük ajkáról.” / Im. 215.old./

13

Ardian-Christian Kuciuk: A hattyú feltalálásának éve

/ Pont Kiadó, Budapest, 2005 /

Onagy Zoltán írja a regény kapcsán az albán helyzetről: "Alig tudunk valamit a becsülettel összeláncolt balkáni néplélek mélységeiről. Némi vicces infó Enver Hoxha pompás életművéről, a 750.000 betonigluról (4 fő/1 bunker), a százmilliónyi kihegyezett légvédelmi karóról, ezek a megszálló amerikai ejtőernyősökre vártak. De a mélységes különbségről, mely szétszedi az általános albán néplelket helyileg és történelmileg, alig. Pedig kérdés, mitől olyan forradalmiak, mint az írek, kemények, mint az ETA, letörhetetlenek, mint Wittner Mária, a magyar nemzet lelkiismerete. Hogyan álltak ellen a századvég legszigorúbb európai hadseregének? Mi tart össze egy kis népet? És a kis nép mihez képest kicsi? A kötet születése idején (1978. dec.) rendszeresen hallgattam egy Rádió Tirana nevű éjszakai adót, Londontól hajszálnyival balra, féltizenkettőkor. A lelkes és örült szerkesztők nazális hörgéséből, a vakhit egyértelmű jeleiből látható volt, ezek nem egy kerek banda ott a Balkánon, és az is, nem pusztán a velünk élő sztálinizmustól ilyenek. A mélyben megbújik valami más is. A Kettétört április a rejtőző más választát fogalmazza meg." /Onagy Zoltán, www.terasz.hu/

Az Albániából Romániába költöző író regényét nem érthetjük meg, csak akkor, ha figyelembe vesszük azt az albán népszokást, hogy ott a gyerekeket egy éves korukig lekötözik. Képzeljük el, hogy micsoda szabadság és mozgásigény alakul ki bennük, páni félelem a bezártságtól. Ennek az elementáris menekülési váagnak a megtestesülése Kuciuk regénye.

A képlet ismerős lehet a keleti blokk olvasóinak számára. Az ellenség eltávozik, de mi mard utána?

A távozó helyőrség parancsnoka az utolsó szemlén még odaszól városlakóknak: "Jaj nektek, hisz' egymást fogjátok felfalni, mint a hordóban rekedt patkányok."

A lassan indázó, Marquez elbeszélő modorát intonáló mondatok, az állandó jelzők használata sejtelmes légkörbe burkolja a regény helyszínéül választott kisvárost, melynek bizonytalanságát jól jellemzi, hogy nem is lehet pontosan tudni, hogy igazából ki távozott: AZ ELLENSÉG, VAGY A LAKOSSÁG?

A bizarr, groteszk látásmódot, mely a gogoli világból ismerős, mely összekeveri halottak és élők közti pontos határvonalat, idézi a regény hangulata:

„Két világméretű háború következett, amelyek úgy csörtettek át a városon,

felette és utcáin, mint idegen katonák megveszett folyamata, akiket - miután nemcsak egymást öldökölték, közben lerombolva az épületeket, megszabadítva a házakat minden feleslegestől, beleértve a szentképeket, az aranyat, a kislányokat és a kenyeret - még el is kellett temetni a lehető legkeresztényibb módon. A város egyedi békéje sírba temette őket, aminthogy meg is érdemelték, egyébként évszázadunk közepe táján több temető volt látogatható: „az olasz”, „az osztrák”, „a porosz”, „az új-olasz”, „a német”, „az ismeretleneké” /stb./. Elszórtan a határozott építészeti vonallal már nem rendelkező házak között, e temetők egyre mélyebbre süllyedtek a békébe és a rögbe, a városlakók pedig kénytelenek voltak saját sírkertjükbe gyűjteni azok tartalmát, és ily módon a halottak nem csupán szegény, a világ mérhetetlen örületének áldozatául esett idegeneknek bizonyultak, hanem valamiféle akaratlanul tékozló fiakká váltak.”

A városlakók aztán a felkavaró végzetű halottak hiányában mártírlelkeket támasztanak fel a hamuból, s maga az Apokalipszis teljesíti itt magas szintű küldetését.

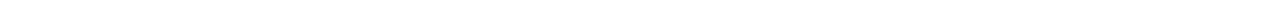
Aztán, mint a keleti blokkban az könnyen bárkivel megeshet, egy szeretkezés után a börtönben találja magát a főhős.

A börtön falai, abból a makacsságból készültek, amelyeket be kell, hogy zárjanak, de az elítéltek után be is falazzák az ajtót.

A zárka legnagyobb, becsukott ablakán 144 000 vonás, jel, betű, ábra, aforizma, káromkodás, átok, istenkáromlás, ima, órarend, mágikus jel, szakadt, elhalványult festmények, az idő által megrongált szentképek, emlékek megtévesztő labirintusa található, de a történelembe bezárt, szabadnak született balkáni lélek számára mégiscsak a legnagyobb büntetés egy párttitkár fenekébe zárva megérni a feltámadást.

Ilyenkor érthető meg az albán számár, hiszen az albán bölcsesség szerint csak a részegség szereti az embert.

14

Külföldi szemmel a Vajdaságról

Dr. Máriás: Határok halálára

Dr. Máriást zenészként, performance művészként tartottam számon, hallottam a Bada c. zenekaráról, a Tudósokról /stb./.

Nem tudtam azonban, hogy a Magyarországra települt vajdasági írók táborát erősíti: Balázs Attilával, Szerbhorváth Györggyel, Majoros Sándorral, /stb./.

Most jelent meg Lomtalanítás c. kötete, és úgy tűnik, hogy megérdemelten szerepel a kortárs magyar irodalmi antológiában, szerzője megtanult írni.

„Európában születtem, Újvidéken, Mária Terézia és Tito elvtárs, Csáth Géza és Gojko Mitic, Nikola Tesla és Seselj Európájában, ott ahol a balkán meleg és gyilkos hátszele érezteti megtermékenyítő és pusztító hatását mindennek a peremén.

Ez a világ születésemkor sokkal európaiabbnak tűnt, főleg innen Magyarországról nézve, hisz tele voltak a boltok farmerokkal, tojáslikőrrel, Cézár konyakkal, színes kotonokkal, nyugati lemezekkel, pornófüzetekkel és könyvekkel, valamint fegyverekkel, gyógyászati segédeszközökkel és koporsókkal. Kicsit más volt Tito, s más helyzetben, mint Kádár, s ha a két rendszer alapjában véve nem is különbözött, nekünk odahaza mégis volt valamink, ami idehaza nem volt. Ez egy bordó bőrfedelű, a hat jugoszláv köztársaság együtt égő lángjaival díszített útleveél volt, amely a világ valamennyi országába szólt.”

„Odahaza a helyzet hamarosan megfordult, s a közeli városunk, Vukovár került a világ figyelmének központjába, majd Sebrenica, és semmi perc alatt szétfoszlott a nagy jugoszláv álom, amelyet belöktek egy tömegsírba azok a testvérnépek, amelyek eddig olyan jó haveroknak adták ki magukat. S lassan eltűntek a farmerek, a színes kotonok, sőt a tej és a kenyér és a boltokból, s már csak a feketepiacokon lehetett beszerezni azt, ami az etiópiai piacokon is hétköznapi cikk. S megindultak a jugók Magyarországot bevenni, legalábbis csempészeti céllal, igyekezve meghonosítani hazájukban többek közt a felfoghatatlan nevű Hóvirág sajtot és a nem kevésbé dadaistán hangzó zelleres vajkrémet.

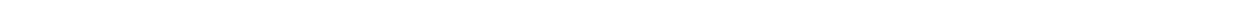
S mit ad isten, a nagy balkáni háború legdurvább macsóí rágyógyultak a vakrémre, s az vált az etnikai tisztogatás közepette a legtarolóbb magyar branddé, a magyarság imázsának védelmezőjévé, kultúránk új imperialista katonájává. Ha valaki netán feltalálta volna ekkoriban a csevaphússal dúsított military-vajkrémet, az bizony ma hatalmas előnnyel vezethetné a szerbiai

privatizációt.

De térjünk vissza az útlevelhez, amelynek szép bordó bőrborításán a háború lángjai kiégették a tartalmat, s az útlevel immár nem lett más, mint túl kemény vécépapír vagy egy olyan okmány, amely előmozdítja hordozójának letartóztatását, fejböveztetését vagy leszállítását vonatról, repülőről, hajóról a határok előtt.”

/Eurovízió, Kortárs magyar irodalmi Antológia, 2004, Litera Kft./

15

Jókai humora és tévedése

Jókai az egyik legismertebb és legtermékenyebb író. Háromszáz kötetéből még életében 150-et lefordítottak több nyelvre. Ismerték a tengerentúl is.

Tömérdek újságcikke és szerkesztőbizottsági tagságai is jól jövedelmeztek.

Révay Mór, a Légrády testvérek mellett Jókai legfontosabb kiadója még ismerte őt személyesen. Ezért fontos a most Magyarországon megjelentetett kötet /Révay Mór: Jókairól és Mikszáthról bizalmasan, Budapest, Palatinus Kiadó, 2004/.

A nagy mesélő három házat vitt, két kertes ház Pesten, egy villa a Sashegyen és egy üdülő Balatonfüreden. Hozzá egy olyan feleség, aki kidobta, kiselejtezendőnek ítélte az egyik első kiadású Petőfi kötetet. Dedikálva.

A kötet a jelzett nagyságokat pénzügyi oldalukról is láttatja. Így izgalmas igazán a dolog.

„ Amikor például a belvárosban az a híres képviselő választás volt, amelyen Steiger Gyulát, az Első Hazai Takarékpénztár igazgatóját léptették fel báró Kaás Ivorral szemben, Jókai azt mondotta nekünk:

- *Kétség nem fér hozzá, Steiger Gyula meglesz. Biztos a többsége. Hiszen mindazok biztos szavazói, akiknek váltóit a takarékpénztár elfogadta. És kinek nincs váltója?*

Mikor aztán megvolt a választás, és Steiger Gyula csúnyán megbukott, már másnap besietett Jókai az irodánkba és várta a kérdésünket:

- *No, lám, Steiger Gyula mégis megbukott.*

- *Hát persze, hogy megbukott - volt a múltkorival teljesen korrespondáló válasz -, hiszen ellene szavaztak mindazok, kiknek váltóit a takarékpénztár visszautasította. Azok pedig sokkal többen vannak."/ Im. 31.old./.*

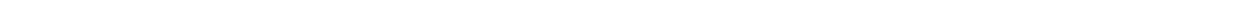
Révay szerint Jókai korában a műveit 2000 példányban adták ki, akkor még nagyobb létszámú magyarsággal számolhattunk és nem volt tévé, rádió meg internet, mp3. Most ez sok vagy kevés? Hasonlóképp nem idézem a nábobinak számító honoráriumokat, csak a jubileumi Díszkiadás félmilliócskájára utalok. Ezért közlöm még a kötetből a következő történetet.

Jókai Cigánybáró c. művét Johann Strauss zenésítette meg 1885-ben.

Az operett már a kezdőévben, Bécsben nagy sikert aratott és számítani lehetett a világsikerre. A librettista, Schnitzler /nálunk Casanova-története révén ismert/, lejött Bécsből és potom 2000 forintért megvette Jókaitól a szerzői

jogokat. Jókai nem írt több Cigánybárót, Strauss nem zenésített meg több Jókai regényt...

16

A Hell's Angels

A kaliforniai legfőbb ügyész dokumentuma a Pokol Angyalai Motorkerékpáros Klub-ról.

„A Pokol Angyalai felhímzett emblémája, amit „színeknek” hívnak, egy szárnyas koponyát jelenít meg, mely bukósisakot visel.

Kevéssel a szárnyak alatt az MC betűket figyelhetjük meg, mely felett egy szalagon a *Pokol Angyalai* felirat látható. Ez alatt az alapszerv száma és földrajzi fekvése, mely legtöbbször a bázis nevének rövidítéséből áll. Mind e jeleket általában egy ujj nélküli denimdzseki hátára hímzik.

Mindemellett megfigyeltek delikvenszeket, akik különböző Luftvaffe jelzéseket és a német Vaskereszt reprodukcióit hordják.

Sokuk szakállas, és hosszú, általában gondozatlan hajviselettel rendelkezik.

A Pokol Angyalai jól megfigyelhetően a terjedelmes, nagy teljesítményű, amerikai gyártású motorkerékpárokat (elsősorban a Harley-Davidson) kedvelik. A klubtagok általában beceneveket használnak, körön belül ez a „hivatalos” nevük, és a klub listáin e neveken szerepelnek. Némely alapszerv azt javasolja, hogy a belépőket tetoválják, ennek ára benne van a felavatási díjban.

Feltehetően az önmeghatározás szempontjából a legjelentősebb közös nevező a Pokol Angyalainak általános érvénnyel említhető közös mocskossága. A velük kapcsolatba kerülő nyomozótisztek folyamatosan arról tudósítanak, hogy ezek az emberek és társnőik, olybá tűnnek, mint akiknek azonnali folyóvízre, ill. forró fürdőre van igen nagy szüksége.”

A belső keletkezésű (az író a csoporttal élt egy darabig) szociográfia írója Hunter S. Thompson, a gonzó újságírás nagy öregje - akinek a mai magyar sajtónyelv a kajakbaszás és feka csávó kifejezéseket köszönheti -, nemrégiben halálozott el, műve harmincöt éves kiséssel érkezett Magyarországra, hisz a motoros csoport akkor élte fénykorát, amikor Charles Bronson még Litvánia templomaiban kóristafiúskodott és Lee Marvin is megtestesíthette még a mozivásznon az angyalarcú gengsztert, szóval nem sokkal a második világháború után.

A Harley-Davidson gyár 100 évfordulójára már megjelent egy public relations ihletésű kötet, mely megpróbálta tisztára mosni a Pokol Angyalait, és a dübörgő motorokat inkább a korlátlan szabadsággal és a demokráciával igyekezett összefüggésbe hozni, mégis ez az első kézből származó beszámoló

hitelesebb, mint az a pr kötet, de az is kiderül, hogy nem azért ítélték el őket, amit elkövettek, és a média valóban szerepet játszott, hogy egy időben az USA első számú közellenségei legyenek motoros „hunok”.

A csapat:

Láncokat, napszemüveget és zsíros Levi’-seket viselő horda, az őket körüllegő izmos bűz a keményen kopogó egyenruhából szivárgó régi zsír illata.

„Minden frissen bezupált Angyal azzal érkezik, hogy vadonatúj famert hoz a beavatásra, házilag ujjatlanítva, s a hátán pedig címert.

A beavatási szertartás rituáléja páholyról páholyra változik, de a fő attrakció mindenhol a regruta új egyenruhájának bemocskítása. Lavórnyi hugyot és kutyaszart gyűjtenek az összejövetel előtt, hogy aztán az új fiú fejére öntsék pogány-profán keresztelésként. Vagy leveszi az összes ruháját, és pucéran vigyázza, hogy a genny-lavórt a ruhájára öntik, és a többiek gondosan beletapossák. Ezt pedig addig kell hordania, míg le nem rohad róla.”

Egy történet a koszról...

Egy süketnéma Angyalt megállított a rendőr Santa Cruz közelében a tengerparton vasárnap délután, a motoros büszkén viselte cuccát. „Vegye ezt le”, írta a rendőr nagy udvariasan a Némának egy noteszbe, s ő levette farmerdzsekijét, ám ezzel láthatóvá vált a másik Hell’s Angel jel a bőrdzsekije hátán. „Vegye le azt is”, parancsolta a már bosszús járőr, persze ezúttal is a noteszbe skribált. És a bőrjakó alatt pamuting volt, de azon is a klub színei. „Le vele” kiabált idegesen a zsaru, az ing alatt alsóing, erre tollal rajzolva a jel... „Oké, Okostojás, de most már vedd le azt is” írta a közlekedési rendőr a hisztéria határán. Gúnyos vigyorral a Néma levette az alsóinget, jól felszívta magát, hogy tündökölhessen a mellkasára tetovált jel, A járőr őrjöngve elhúzott. A Néma csak vigyorgott, mert az alsónadrágja alatt is ott figyelt a szárnyas halálfej.

Néhány név a csapatból:

Kisjézus, Gnóm, Sólyomfasz, Zorro, Csülökcsont, Csavargó Terry, Pizkos Ed, Kacska Chuck, Mocsok Phil, Aggregátor Charley, Bolondkereszt, Puff, s az Állat...

A vezetők:

Terry:

190 centi, 95 kiló, gyúrt karok, kendermagos szakáll, vad, vibratív viselkedés, mely nem számolt azzal, hogy enyhületet hoz bármely személyzetis

szakember lelkiületére. Életének 27 éve alatt elborzasztó rendőrségi adatbázist halmozott fel, szerepelt benne a szemérem elleni erőszak is, noha ez a nyilvános és többrendbeli kinyalás delictuma volt.

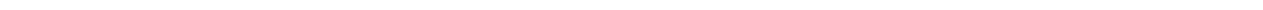
Bobo Pretam:

Úgy nyerte el az alelnökséget, hogy három Angyallal verekedett meg egy éjszaka. Pótolhatatlan tömegoszlató, a rakpart irodalmi kávéházainak rozmárja. "Nem volt túl kényelmes bebaszni vele", mondja Hunter.

Egyszer úgy érezte, hogy folt esett a becsületén, kicsúszott a smaszerek karmai közül és egy karateütéssel szétcsapott egy tizenöt centis márványpadot az Igazságügyi palotában, amikor tárgyalásra vezették. „Még a rendőrség is csak ördögi vággyal nézegette, melybe vegyült egy kis respekt.”

Törvényen kívülieknek ábrázolja őket Hunter, veszteseknek, ám erről a bandatagok azt mondták később: Lehet, hogy vesztesek vagyunk, de oltári zríit csinálunk a kifelé vezető úton.”

17

A hírszerzés humora

Német kém egy londoni kocsmában italt rendel:

- Two Martinis, please!
- Dry?
- Nein!!! Zwei!!!

Ami humorosnak tűnik:

1980-ig a magyar hírszerzés központja a belvárosban, az Akadémia utcában volt, a házfalon a felirat: PIACEGYEZTETŐ IRODA - na, ez volt a hírszerzés. A közeli postahivatalban sokáig nem értették, hogy szeptember 29-én a magyar Fegyveres Erők ünnepnapján, az iroda munkatársai miért nem hozzák el soha az aznapi postát. A futároknak is szabadnap járt...

Magyarország slendrián ország...

A Budakeszi úton közlekedő buszon még üldögélt kis kuckójában a kalauz, az Irén utcai megálló előtt gyakorta elkiáltotta magát: Irén utca, kémtanoncok, leszállni!!

Itt működött ugyanis az Igennyelvi Főiskola, amely valóban a magyar hírszerzés kiképzőközpontja volt...

Egy történet az Akadémia utcából:

Nyári kánikulában egy ajtónyitás huzata kirepített a tárva nyitott ablakon néhány gépelt papírt, s odalentről az utcaseprő így kurjantott föl:

- „Kém urak, itt szállnak a jelentések!”

Ami olyan vicc, amin nem tudok jót nevetni:

A magyar Nemzetbiztonsági Hivatal írásszakértője, egy alezredes egy pofás, takaros magánbankot nyitott a hivatalban. Extra hozamokkal, kamatokkal.

A Cég számítógépén készítette a befektetési szerződéseket.

Hat hónapos futamidőre 50-75 százalékos hasznot ígért.

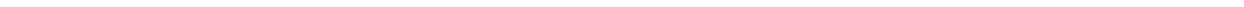
Nem tűnt fel a dörzsölt hírszerzőknek, a minden hájjal megkent kémeknek, a puskaporszagú beépített, öreg spionoknak, hogy:

- a szerződéseken szereplő gazdasági társaság be sem volt jegyezve,
- az általa fedezetként megjelölt bankszámlaszám nem létezett,
- miközben mindenki csóró volt, az alezredes bérelt taxival járt.

Öngyilkos lett, elűszott ötven átvert kollégájának a vagyona...

/A történetek forrása, dr. Kende Péter: Titkos magyar szolgálatok c. könyve, Hibiszkusz könyvkiadó, Budapest, 2004/

18

A bekötött szemű majom

„Mi egy bankrablás egy jó kis bankalapításhoz képest”?

Bertoldt Brecht

Kohn és Grün találkozik New Yorkban a Hetvennyolcadik utca környékén. Kohn nagyon elegáns, Hugos Boss öltönyben feszít, lábán Gucci cipő, míg Grün kolbászt sütöget egy bádoghordóból kialakított szabadtéri tűzhelynél, az utcai járókelőknek. Természetesen megbeszélik, hogy kinek hogy megy. Kohn dicsekszik. Elmondja, hogy övé egy bankház. Grün panaszkodik, sokan a hot dog-ot választják. Grün fejében támad egy mentőgondolat.

- Mond, Kohn, nem tudnál kölcsönadni?

- Van egy megállapodásom a bank konzorciumával, válaszolja Kohn, - én nem adok kölcsön, ők nem sütnek kolbászt.

Jaksity György A pénz természete c. művének előszavában /Alinea Kiadó, Budapest, 2004/ cáfolja azt a hasonlatot, miszerint a tőzsde olyan, mint a kaszinó, mégpedig a következőkkel, a kaszinóban a krupié nyúlja le a pénzünket, a tőzsdén pedig a másik befektető, vagyis a recept egyszerű: mindig a másik oldalon kell állni. A neves szakíró magára vállalja, hogy segít ebben dönteni. Nehogy azt gondoljuk, hogy az embereket, pusztán azért mert nincs, vagy kevés a pénzük, nem érdekli a tőzsde, egy százezres nagyságrendű város, mint pl. Szolnok, is elbír három-négy brókert, irodát, magam is láttam egy ilyet, egy kávéházyi ember ülve az asztaloknál figyelte a tévé monitorát amely csak az árfolyamokat rögzítette és lehetett közben fogadni...

Híre könyv, jó hogy elolvashattam.

A szerző fölmondja egy brókerképző tanfolyam tananyagát, de csak a hetvennegyedik oldalon szerepel benne az első egyenlet. Tehát olvasmányos munkát tett az asztalra a neves szakíró. Előszava Az igazságos kaszinó címet viseli, a kötet végig tartja ezt az olvasmányos tempót, de az sem károsul, ki a diszkontérték, vagy a váltóleszámítolás, netán a kamatos kamat képletére kíváncsi.

„A néhai Nathan Rotschild még a vér látványától is irtózott. Mégis, amikor híre kelt, hogy Napóleon visszatért Elba szigetéről, a frankfurti gettó gyermekéből Európa legbefolyásosabb bankházának vezetőjévé lett pénzember sietve útra kelt a kontinensre, hogy az angol sereget követve saját szemével győződjön meg a harci helyzetről, mely teljes vagyonát befolyásolta.

A bankár azonban nemcsak a pénzhez értett, még a döntő csata előtt rájött, hogy Napóleonnak nem sok esélye van, és költséget nem kímélve indult vissza Londonba. A harcmező látványa helyett pedig szeme előtt a tőzsde harctere lebegett. A Csatornán a viharos időben alig talált valakit, aki átvitte volna, de végül pár ezer font megtette. Hulla fáradtan érkezett haza, mégis másnap reggel már ott állt a szokásos helyén a tőzsde egyik oszlopának támaszkodva. Az alkuszok az ellentmondásos harci hírek és Wellington esetleges csatavesztésének rémképétől retteggve nyomták lefelé az árfolyamokat. Miközben a halottfehér Rotschild és vagyona teljes összeomlásáról szóló vélekedések jártak körbe a parketten, ő maga, ügynökei révén csendben felvásárolta az értékpapírokat, és mire másnap megérkeztek a hírek a waterlooi győzelemről, már hatalmas mennyiségű befektetést halmozott fel rendkívül alacsony áron. Nem véletlen, hogy akkoriban azt mondták, hogy a „szövetségesek megnyerték ugyan a waterlooi csatát, de igazából Rotschild nyerte meg.”

Az angol Rotschild bankház megalapítója ekkor még nem gondolta volna, hogy ezzel és más hasonló pénzügyi műveletekkel a későbbi századok egyik legbefolyásosabb bankár dinasztiájának alapjait rakta le. Az pedig meg sem fordult a fejében, hogy a waterlooi ütközet kimeneteléről egy nappal előbb értesülvén - mai kifejezéssel élve - bennfentes kereskedelmet folytatott, amiért manapság Angliában, de bárhol máshol is, ahogy egy 'régí vágású' ügyész mondaná: „sittre vágnák, mint a taknyot” Mindez semmi ahhoz képest, és valószínűleg a sárga irigység harapdálná és a sírjában forogna, ha tudná, hogy Soros György, egyfajta modern Robin Hoodként, egymilliárd angol fontot akasztott le az angol népről, vagyis fejenként 17 fontot a font elleni spekulációjával, közel két évszázaddal később. Életében talán először ekkor szerzett róla tudomást a világ közvéleménye, pedig Soros saját bevallása szerint ebben az időben már rég leadta a portfóliómenedzserének, de elsősorban Stanley Druckenmillernek a befektetési döntéseket.

Persze a tőzsdéről nemcsak a nagy nyerések jutnak az ember eszébe, annál is inkább, mert gyakran, amit az egyik megnyer, azt mások elvesztik. Így aztán az ember a százméteres síkfutáshoz hasonlóan a tőzsdéről is kérdezhetné, hogy ha csak a nyertesek kapnak érmet, akkor a többi minek fut. Nos, úgy tűnik, hogy a válasz mindkét esetben ugyanaz: hisznek a valószínűségelméletben...” /Jaksity György, Im. 10-11.old./

Pályaválasztási tanácsadóban:

„Édes fiam, ne menj bankárnak, a legjobb, ami történhet, hogy visszakapod a pénzed.”

Számos hasonló kötet után is találtam a kötetben új dolgokat. Nem tudtam például eddig, hogy ott is volt infláció, ahol nincs is pénz, és korábban úgy gondoltam, hogy a papírpénz a francia forradalom előtti assignata használatából fejlődött ki, s e kötetben olvastam, hogy Kínában már rég használták.

A könyv tükrözi egy hasonló pénzügyi, közgazdasági kötet szerkezetét, foglalkozik a pénz történetével, a modern tőzsde kialakulásával, szóval a pénzpiacok megjelenésével, a befektetés elméletével, értékpapírfajtákkal, a portfolio-kezeléssel /stb./.

Ami mindenképp új, az az olvasmányos stílus és az, hogy a műben nemcsak a hagyományos tudomány, de a kognitív pszichológia és a játék- és döntésemélet eredményei is tükröződnek.

Tételezzük fel, hogy legszebb álmunkból felébredve se tévesztjük össze a Dow Jones indexet a BUX /Budapesti Értéktőzsde/ számaival, habos kakaó közben is sikerül egy váltóleszámítolás, lombardművelet, diszkontálás, betéve tudjuk a hatszáz oldalas kötet összes pénzügyi képletét, az eddiginél hatékonyabb üzleti tervet dolgoztunk ki Románia és Magyarország pénzügyi mutatóinak javítására, megpályáztuk - tegyük hozzá, sikerrel! - a pénzügyminiszteri posztot, akkor sürgősen felejtjük el a következő sorokat:

„...egy bekötött szemű majom a The Wall Street Journal részvényárfolyamokat tartalmazó oldalára nyilakat /dart/ dobálva jobb eredményeket érhet el, mint a jól fizetett portfóliókezelők többsége.” /Jaksity György, A pénz természete, 81.old./

A San Juan, Daily News, a bűnügyi rovatvezető Moberg a redakcióban

Még csak néhány hónapja volt a lapnál, amikor a főszerkesztő már megutálta, tiszta szívből, noha a legtöbb embernek évek kitartó munkája kellett ehhez.

Egy elfajzott, mélynövésű korcs volt, arca sápadt, fonnyadt.

Ritka volt az, aki ilyen hatalmas erőfeszítéseket tett önmaga elpusztítására. De minden keze ügyébe kerülő dologra keresztet lehetett vetni. Minden tekintetben züllött és korrupt volt.

„Utálta a rum ízét, mégis tíz perc alatt kivégzett egy üveget, hogy aztán összehányja magát, és szétcsússzon. Kizárólag cukrozott kiflit és spagettit zabált, amit abban a pillanatban felöklendezett, amint berúgott. Minden pénzét kurvákra költötte, és ha valami különlegesre vágyott, elment egy-egy alkalmi homokossal is. Pénzért mindenre hajlandó volt. Ő vezette a lap bűnügyi rovatát. Sokszor napokra nyoma veszett. Ilyenkor a La Perla legmocskosabb lebujaiban kellett felhajtani, azon a környéken, amely annyira borzalmas volt, hogy még a térképeken sem tüntették fel”

Csak a lerobbant kocsmákban érezte otthon magát. Eredetileg Svédországban élt, nehéz volt őt elképzelni a skandináv tájban, ahogyan a szánkón vagy sítálon siklik és boldogan él egy hideg, hegyi faluban.

Két évig volt a New York University hallgatója, egyszer a Hatodik sugárúton tartóztatták le, amint kutyát utánozva lehugyozott egy tűzcsapot. Ezért tíz napra ítélték a New York-i városi börtönben. Elmenekült, egy Ázsiába tartó teherszállító hajón kapott melót, aztán kötött ki...csak az újságírásnál kötött ki. Húsz évvel nézett ki öregebbnek koránál, piától felpuffedt a teste, és bármilyen laphoz szegődött is, mindenhol kirúgták.

Egy könyvön dolgozott, aminek az Egy furcsa világ szükségszerűsége címet adta, melynek főhőse egy papnak öltözött kannibál. Egyébként is lenyűgözte a kannibalizmus, egyszer mesélte, hogy a börtönben nagyon megverték egy szerencsétlen piást és ő arra kérte a börtönőrt, hogy kanyarítson ki a lábából egy darab húst, mielőtt agyonverik.

Az újságot egy Lotterman nevű exkomcsi vezette, aki Floridából jött.

A redakció, nappali műszakos riporterek, jenki firkászok, vándormadarak és álmodozók, hírszerkesztők, fotósok, szerkesztők és korrektorok általában éjfél körül bukkantak fel. Ittak, mint homok.

„Sokféle ember érkezett, hogy a Newsnál dolgozzon: lobbanékony, elfajzott rendbontók - akik legszívesebben fenekestől felforgatták volna a világot, hogy

mindent előlről lehessen kezdeni, egészen megfáradt, sörhasú, öreg zugfirkászok - akik semmi mást nem akartak csak szép csendben leélni hátralévő napjaikat, mielőtt egy rakás eszelős fenekestől felforgatja a világot...

Sokszínű társaság volt, igazi tehetségek és becsületes emberek, degenerált barmok és reménytelen vesztesek, akik még egy képeslapot is alig tudtak megírni - semmire kellők, számkivetettek és közveszélyes piások: egy kubai tolvaj, ki állandóan fegyvert hordott magánál, egy féleszű mexikói, aki kisgyerekeket molesztált, stricik és pederaszták, mindenféle emberi fekély. Legtöbbjük csak addig melózott, amíg megkereste a pénzt néhány pohár piára meg egy repülőjegyre.”

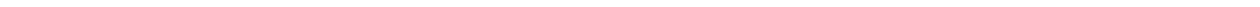
New Yorkból, Perry Street-i lakásából érkezik San Juan-ba a történet szerzője, Paul Kemp, ki maga is hírlapíró, akinek elege van a hideg amerikai télből, kissé neurotikus, gyakorló alkoholista maga is, de elege van ötéves, nyakaszakadt, rojtos kordzakójából is és abból, hogy New Yorkban minden bárban nyakkendőt kérnek rajta számon.

A szigeten olcsóbb a rum, mint a jég.

Mindig lehet inni a munkatársakkal, a lap hanyatlik, csökkentik az oldalszámot, a munkatársak felmondanak, vagy kirúgják őket, s noha hatalmas gazdasági erők próbálnak üdülőterületet formálni a szigetből, lassan érlelődik egy gyilkossággal is terhes tragédia, kicsit Hemingway Fiesta c. regényének módjára, ám annak a Hunter S. Thompsón nevű írónak a tollából kinek életviteléhez szintén hozzáfűzhető volna néhány intő kommentár...

/Hunter S. Thompson: Rumnapló, Konkrét Könyvek, Budapest, 2005/

20

A szamarkandi amulett, avagy egy újabb londoni varázslótanonc

Nem csak a Potter családban marad a történet, a Jonathan Stroud által fémjelzett regény, mely egy beharangozott trilógia első része. De nemcsak a Harry Potter iránt rajongók kapják fel a fejüket Bartimaeus, a kissé lusta és vitatkozó démon történetére, és Nathanielére, ki szintén nevelőszülőknél nő fel, Arthur Underwood, a kissé különc természetű, enyhén szólva is csak közepes képességű varázsló veszi magához, ki a mágusügyi belső elhárításnál dolgozott, s Highate-ben, egy magas, György-korabeli házban lakott feleségével, Mártával, s megharagít egy nagyhatalmú varázslót.

Londonban ugyan állítólag a varázslóké a hatalom, de hatalmukat a megidézett démonoktól kapják...

A Trafalgar Square-en a turisták tarka áradata még késő délután is körülhőmpölyögi Nelson admirális emlékoszlopát. Az emberek sarlatánok tucatjától vásárolja a vacak bűbájokat, színes köveket, talmi ékszereket, olcsó varázstárgyakat. Az itteni mágia jelentős része értéktelen, talmi szemfényvesztés.

Az egyik standnál a varázstükör olcsó üveglap, aminek műanyag keretét varázspálcák, macskák és süvegek alig kivehető dombor képe díszíti. A tükör hátoldalán felirat: „Ajándék, a mágusvilág fővárosából! - harsogja az írás - 'Made in Taiwan' ...” Londonból. A komolyabb értéket képviselő sátrak körül apró szellemek strázsálnak, ám a feltűnés elkerülése végett ezek öröknek álcázzák magukat, többségükben galambnak.

Varázslók is sétálnak a forgatagban, ők azonban nem vásárolnak, inkább a whitehalli kormányhivatalokból jönnek ki levegőzni.

Igen, a mágia élete itt is kissé bürokratikus, a mágusok a legnagyobb karriernek a minisztériumban való munkavállalást tartják. S a sarkukban ugráló koboldokat ugráltatják.

Nathanielnek Walter Purcell tanítja a mágus tanoncoknak szóló „közismereti tárgyakat, és a politikai ismereteket.

Összefoglalása szerint Anglia hadban áll Prágával jelenleg, még ma is Prága az úr a Bohémiától keletre fekvő vidékeken, és Londonnak nagy erőfeszítésébe kerül, hogy távol tartsa a cseh hadakat Itáliától.

Veszélyes idők járnak. Londonban nyüzsögnek a kémek és az agitátorok, Ha egységet akar az ország, erős kormányra van szükség, az erő letéteményesei a mágusok, erejük nélkülözhetetlen, hiszen egyébként közemberek gyakorolnák

a hatalmat Londonban, amit még elképzelni is szörnyű. Az ország káoszba süllyedne és már jönne is az invázió. A miniszterelnök egyesek szemében gyenge, összeesküvés kezdődik, melynek résztvevője az a nagyhatalmú varázsló, Simon Lovelace, ki a varázslótanonc régi ellensége, még gyilkosságtól sem riad vissza, elrabolt amulettje, a híres, nagy varázserővel rendelkező szamarkandi amulett visszaszerzéséért, melyet Nathaniel parancsára épp, a megidézett dzsinn, kobold, a tulajdonképpeni főszereplő, Barthimaeus lopott el.

És ebből lesz a baj...

Barthimaeus kissé lusta, és hiú, ráadásul - vallja Ady szavaival: „Én nem Bűvésznék, de Mindennek jöttem” - a zöldfülű, tizenkét éves tanoncra rá akar ijeszteni, amikor a fiú a varázskörbe parancsolja, s megidézi.

Keserűcsokoládé-ízű hangot választ, olyat, ami egyszerre szól mindenhol és sehonnan, amitől libabőrös lesz a zöldfülűek háta.

„- Parancsolom, hogy ismét válaszolj. Az a Bartimaeus vagy-e, kit hajdan megidéztek, a mágusok, hogy építse fel Prága lerombolt falait?

Mennyit tud ez a kölyök lacafazálni! Hát ki más lennék?

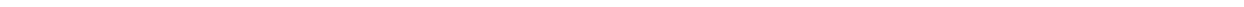
Fokoztam egy kissé a hangerőt, úgyhogy a villanykörtéken megrepedt a cukormázszerű jégburok és zörögni kezdett az ablaküveg a piszkos függönyök mögött. A fiú hátrahőkölt.

- Én vagyok Bertimaeus! Én vagyok Szakar Al Dzsini, Hatalmas Negorzó és az Ezüsttollú Kígyó! Én építettem újjá Uruk, Karnak, Prága falait. Én beszéltem Salamonnal. Én vágtattam a prérin a bölényösökkel! Én vigyáztam a régi Zimbabwét, mielőtt lehullottak a kövek, és a nép sakálok lakomájává vált! Én vagyok Bartimaeus. Nincs, aki uralkodhat felettem. És parancsolom hát neked kölyök: mondd meg, ki vagy, hogy megidézni mersz”

A mágia, varázslat kelléktárát színesen felmutató, humorral átszótt történetben aztán a varázslótanonc és a lusta, nagyképű dzsinn végül is egymás oldalán találják magukat az életüket is fenyegető összeesküvésben. A Harry Potter-könyvekkel való összevetést mindenkinek magának kellene elvégezni, mindenesetre a könyv olvasmányos, mulattató, lényegesen jobb, mint a „Meg Capod!!”-féle, teljesen elhibázott, sikerblődli sorozat, amelyet egy jobb sorsra érdemes latin orátorról elnevezett kiadó forgalmaz szakmában egy magyarított teenager parafenoménjairól szóló történeteivel.

Bartimeus története alighanem elbír még kötetet.

21

A zöld szörnyeteg

A „sárga szörnyeteg” kifejezést Jack London lefoglalta az alkoholizmus számára. Innen jut eszembe, hogy a féltékenység emberi történelme olyan hosszú, hogy ha csak egy üveg whiskyvel lát az elbeszéléséhez az ember, mire végére ér, garantáltan másnapos lesz.

Ezért a féltékenység - *a zöld szörnyeteg* - genetikai, evolúciós aspektusait vizsgálta David. M. Buss: Veszélyes szenvedély (szerelem, szex, féltékenység) c. művében (Vince Kiadó, Budapest). Klinikai vizsgálatok is szerepelnek a műben, mesterséges helyzetek, noha ennek a veszélyére maga a szerző hívja fel a figyelmet, amikor elárulja, hogy egyik kísérletnél a szervező terapeutát a féltékeny férj kis híján agyonverte. Külön érénye a kötetnek, hogy a szerző nem restellte olyan kultúra antropológus körmére nézni, mint a vitathatatlan szaktekintélynek örvendő Margarat Mead /az ő állítása szerint Szamoa szigetén nem ismerik e gyötrő érzést/. Mint kiderül, az állatvilág is ismeri, noha a biológiai populáció mindössze 7%-a él promiszkuitásban.

A szerző felfogása néhol bizarr:

„Nem mindenki elmebeteg attól, hogy betegesen féltékenynek diagnosztizálják. Egy pár terápiára jelentkezett, a férj beteges féltékenységen akartak változtatni. A férj akkor kezdett féltékenykedni, amikor a felesége ismét munkába állt, fogyókúrázott, sokkal jobban öltözködött, egyszóval vonzóbb lett. Különös ugyan, de elengedte a feleségét a legjobb barátjával együtt egy floridai nyaralásra. Hazatértük után a jóbarát elmondta, hogy bizony időként lefeküdt az asszonnyal. A férj nem tett szemrehányást a barátjának, ám annál inkább szapult a feleségét. Elvette telefonját, az autóját, és azzal vádolta, hogy sok más viszony is van a rovasán. Féltékenykedése tönkretette a házasságot”

A kötet szerint a féltékenység az evolúció védelmi stratégiája a betolakodás ellen magva pedig vágyaink rejtett oldala, amelyet minden erőnkkel titkolunk: vonzalmunk mások iránt.

A féltékenység adaptáció.

Az őseMBER férfi szemszögéből nézve társa hűtlenségének egyetlen igazán káros, a génállomány fennmaradása szempontból megbocsáthatatlan formája a szexuális hűtlenség. A nő szexuális kilengése aláássa a férfi hitét abban, hogy genetikailag ő az apa. Így a felszarvazott férfi évtizedekig energiáját fekteti be más utódjának felnevelésébe. A nők, ha férjük más asszonyhoz és annak gyermekeihez társult, elveszítette az általa élvezett biztonságot.

Mivel e végzetes csapás legbiztosabb jele az érzelmi érintettség, a nők fokozott éberséggel figyelnek társuk érzéseire.” A férj egyéjszakás szexuális kilengése természetesen sokkoló, ám a legtöbb nő mégis azt tudakolja: „Szereted?”

„A nők többsége könnyebben megbocsátja az egyszeri, érzelmektől mentes kilengést, mint azt a nyomasztó tényt, hogy egy másik nő birtokolja partnerük idejét és gyengéd szeretetét. Ősanyáink féltékenység a szerelem fogytán tört ki, és tetteik rugója a férfi irántuk való elkötelezettségének biztosítása volt.”

A féltékenység egy evolúciós védekezési mechanizmus, hogy a reprodukív sikertörténetben a legjobb körülmények közt történhessen a genetikai génállomány átörökítése.

/Ezért van az, hogy a félrelépő nők a tüsszőérés idején lépnek gyakrabban félre, szexuális csúcsmájukhoz igazítva titkos találkáikat, férjükkel ezzel szemben a „biztonságos napokon” élnek szerelmi életet, mert nem teherbe akarnak esni, hanem férjénél akarnak maradni./

A pszichiátriai skatulya: Othello szindróma, azaz házastársi paranoia esetei:

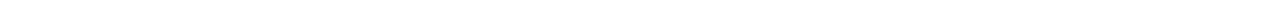
Larry és Susan három éve éltek boldog házasságban. Larry mindig csíkos nyakkendőt kötött, amikor munkába indult. Valami rejtélyes oknál fogva Susan minden áldott reggel megfigyelte, hogy merre állnak a nyakkendő csíkjai. Egy este aztán döbbenetesen vette észre, hogy férje nyakkendőjén másképp állnak a csíkok, mint reggel, amikor dolgozni ment: tehát a nap folyamán valamikor le kellett vetkőznie.

Victor egyszer csak szenvedélyes Beethoven-rajongó lett. Felesége azonnal sejtette, hogy Victor viszonyba keveredett egy zenebaráttal.

Egy férfi karácsony este kipillantott az ablakon. Látja ám, hogy a szemközti ház ablakának adventi fényei ugyanabban a ritmusban villognak, mint saját karácsonyfájuk izzói. Mérget mert volna rá venni, hogy felesége a szomszéd szeretője.

Bármennyire is különbözőnek tűnek az esetek, van néhány közös vonásuk: mindegyik kapott pszichiátriai címkét az orvosnál, s mindegyik féltékeny házaspár gyanúja beigazolódott.....

22

Akik királyokat szerettek és viszont

Kultúrtörténeti kalandozás a budoárokban

Akik mellényúltak...

Ilyen volt pl. IV. György angol király, /1782-1830/ évekig vonakodott igába hajtani a fejét, á, nagyon eladósodott, végül királyi apja és a parlament arra kényszerítette, hogy vegye feleségül a Hannover-házi Karolinát, Braunschweig-Wolfenbüttel hercegének lányát. A dendi György, aki szokás szerint órákat töltött nyakkendője megkötésével, szintén rosszul öltözött volt a jószívű ám nevetlen hercegnőhöz képest, aki ugyanakkor vajmi keveset törődött a tisztálkodással.

Amikor György először találkozott a frissen érkezett menyasszonnyal, annyira elképedt a hölgy láttán, hogy homlokát kezdte törölgetni. „Nem érzem magam jól”, sóhajtott, és brandyt kért. György így írt erről barátjának: „Annyira mocskosnak látszott testének mind első, mind hátsó részén, hogy hányinger kerülgetett, és attól kezdve fogadalmat tettem, hogy soha nem érek hozzá.”

1821 augusztusában, amikor Napóleon meghalt, a király arról kapott hírt, hogy „legnagyobb ellensége” meghalt. György arcára kiült a boldogság, amint felkiáltott: „Istenem, a királyné?”

A mellényúlók közé tartozott III. Napóleon. Egyik vadászkalandja következik. Egy este a buja császár egy gyengén megvilágított nappaliba lépett be. Egy kanapén foglalt helyet, közvetlenül egy díszes köpönyegbe burkolózott, elbűvölő teremtés mellett. Kezét becsúsztatta az illető szoknyája alá, ahol selyemharisnyába bújtatott, formás lábra akadt, és jól belecsípett. Nancy püspöke üvöltve felpattant és ordítva adott hangot tiltakozásának.

*

Akiknek bejött...

Ilyen volt Lola Montez, kinek a lábát lábmosás nélkül szerette nyalogatni a bajor király. De Anglia is szolgál példával.

A színésznő, Lillie Langtrej és a leendő VII. Edward angol király /1841-1910/ szexuális élete minden beszámoló szerint erőtől duzzadt. Edward egészen elbódult, amikor 1877-ben először pillantotta meg a hosszú lábú, vörös hajú érzéki hölgyet, aki úgy sétált, mint egy „éppen elrugaszkodó, csodálatos vadászeb.”

Gyorsan első számú hivatalos szeretőjévé tette, és két évig szinte el sem lehetett választani őket. Lillie szerint egy nap a herceg így szólt hozzá: „Már

annyit költöttem rád, hogy abból egy hadihajót lehetne vásárolni.” Mire ő csípősen így felelt: ”És annyit töltöttél is belém, hogy abban már úszni is tudna a hajó.”

*

És akinek nem...

Ezek közé tartozott II. Károly angol király /1630-165/. A király szeretője, Lady Castlemaine, 1667-ben Harry Jermynnel, a hírhedten korhely udvaronccal kezdett viszonyt. Egy napon, amikor a király váratlanul meglátogatta szeretőjét, Harrynek az ágy alá kellett bújni. Amikor a Lady a hatodik gyereket várta, a király nagyon jól tudta, hogy nem az övé. Az előző öt közül sem mindegyikben volt biztos, de akkor vállalta az apaságot, mert nagy volt az esély. A hatodik azonban nem származhatott tőle.

Lady Castlemaine méregbe gurult a király bánásmódjától: „Az Isten szerelmére, igenis a tied lesz a gyerek!” - kiabált.

A Whitehall kápolnájában mint saját gyermekedet fogom megkereszteltetni, vagy elviszem a Whitehall Gallerybe, és a szemed láttára fogom szétloccsantani a fejét.” Károly azonban kitartott: „Nem az enyém a gyerek.”

„Bárkié is, a tied lesz.” - rikácsolta a Lady. A Lady állandóan bujaságra vágyott. John Churchill, a későbbi Malborough herceg éppen ágyban volt a Ladyvel, amikor a király egyszer bejelentés nélkül beállított. Churchill kiugrott az ablakon. Károly odanézett, és szárazon megjegyezte: „Megbocsátok neked, mivel a kenyeredért teszed.” Lady Castlemaine, amikor Churchill 5000 fontot követelt tőle, beleegyezett, hogy felkínálja magát a hetvenen is túl lévő Sir Edward Hungerfordnak, aki abbéli óhaját fejezte ki, hogy „ellátogasson oda, ahol korábban Károly még nem fordult meg...”.

A Lady 10 000 fontra emelte az árat, s ezt a gazdag kéjenc el is fogadta. Ám a Lady egy másik nőt küldött maga helyett a sötét szobába, hogy kedvére tegyen Hungerfordnak.

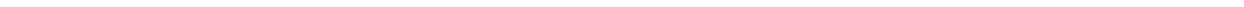
Később tudtára hozta, hogy becsapta és biztosította arról, hogy újabb 10 000 fontért már valóban megkaphatja őt...

*

A kötet emlékeztet Szerb Antal neofrivol esszéire, csakúgy, mint Saint Simon epés naplórészleteire, Huizinga modorában.

/Eleanor Herman: Királyok szeretői, General Press Kiadó, Budapest, 2004/

23

Amerika

„Vannak szerencsések, kik megspórolják a hajójegy árát, át a Nagy Vízen, de a többség számára marad a bevándorlás. A vízen át ért partot Arnold Swarzenegger és Charles Bronson, Miki Hargitay, Gábor Zsazsa, Roman Polanski. És talán Yossarian, a 22-es csapdájának hőse. A romantika itthon marad. A fedélzeten emberek hevernek, áznak, sírnak és reménykednek. "Azok a "méla zsidók Anatevkából, imakendőjükben sebtiben összekapkodott évezredek. Aztán a sok vörös ír, az összeszorított ajkak és a büszke kétségbeesés népe. És a furcsa kis örmények - nekik sem maradt más, mint a Musza Dag negyven napja... És ó a lengyelek... Bizony egy egész haza elfér Chopin szomorú mazúrájában. És lovasroham a tankok ellen, az is olyan ismerős.”

Így kezdődik a Kamaszkorunk legszebb nyara - Amerika c. jobb híján csak költői baedekkernek nevezhető - irodalmi gyönyörűség.

A markáns jobboldaliságáról egész Európában elhíresült magyar Bayer Zsolt, kit azonban Romániába nem engedtek be - noha ki tudja, arról milyen szépeket írt volna -, lírai útikönyvet írt, a választásokra készülő, mai, vitáktól zsúfolt ország portréja helyett egy nyugodtabb, a múlt századi Amerika-portrét állítva elénk. A szerző megszokott derűs antiszemitizmusa hiányzik, úgy látszik, ha a szomszédba hívnak vacsorázni, ott nem lehet az asztalkendő alá köpködni, s a bevándorló zsidókról is szívszorító sorokkal emlékezik meg, vagy feltámadt volna az engelsi „realizmus diadala”?

Tudjuk, itt arról a Balzacról van szó, ki politikailag royalista volt, írásai szerint demokrata - mármint Engels szerint.

ELLIS ISLAND - A KEZDET, AMIT A BEVÁNDORLÓ LÁT.

A világválságtól meggyötört és megalázott német munkások és a kitántorgó másfél millió magyar, ki új életet alapítani jött ide, ezt látta először. Nem sejtették, írja a szerző, hogy a világ első számú nagyhatalmát fogják felépíteni és később válik Amerika az amerikaiaké.

1900 és 1924 között naponta ötezer ember érkezett Ellis Islandre, a "megvénült, ezer sebből vérző" Európából. Kiokádta őket a rozsdás hajó gyomra, erre az aprócska szigetre.

Minden vagyonuk elfért néhány rosszul összekötözött batyuban, ócska

viharvert bőröndben. De volt egy hatalmas kincsük, a tudat, hogy ennél rosszabb már nem jöhet. Ezzel a kincssel vészelték át az orvosi vizsgálatokat, a tetvetlenítést, a bevándorlási hivatal dolgozóinak kérdéseit, aztán, ha minden rendben volt, beléphettek az ígéret földjére.

Ma a múzeummá átalakított egykori hivatal kertjében áll a bevándorlók neveit őrző fal. Alig van ember az Egyesült Államokban, aki ne találna itt távoli rokonra, ismerősre. De aki csak vándorlóként érkezik, az is átböngészi a névsort, és majdnem biztos elmorzsol egy könnycseppet titokban, félrefordulva, nehogy észrevegyék...."

Bayer tanár úr különleges történelemórát tart, a szakirodalom segítségével / John Lukacs, és az észak-amerikai indiánok története/, mint egy diavetítővel rajzolja elénk az ország ismert és kevésbé ismert történetét és helyeit.

Kezdetnek New York, ami Új Amszterdam névre hallgatott, míg Peter Stuyvesant holland kormányzó a Jakab yorki megbízásából érkezett Nicolls ezredes hajói láttán puskalövés nélkül feladja a várost, ami a yorki herceg emlékére változik New York-ká, mielőtt Svédország a napóleoni háborúk idején Nagy Britannia pártjára állt, s lezárult a két fejfedő párt nagy vitája, de még Gusztáv Adolf nem mond le trónjáról..

Ellis Island, ahol a Battery park után következik az édes szagú Chinatown, majd a new yorki tőzsde 1901-ben épült épülete, amivel szemben áll a Federal Hall National Memorial, itt volt az Egyesült Államok első parlamentje, itt fogadták el az emberi jogokról szóló törvényt, itt tette le esküjét az ország első elnöke, George Washington 1789-ben.

A Szent Pál templom, aminek parkjában elsőként olvasták fel a Függetlenségi Nyilatkozatot, majd a Sohó, a Greenwich Village, a Hanging Elm, ahol az akasztófa ágain egyszerre nyolc-tíz lator fejezte be földi pályafutását, s a fa a mai napig áll...

Harlem, az hol fekete kis fiúk üvöltik a fehér szerző láttán - 'fehér szemét'.

/Ez a faji szegregáció, kedves Zsolt?/

Jön a Brighton Beach, ahol a hasszid zsidók élnek, cirill betűs üzletek, újságok, kávézók közt, a maguk ortodox világában, ülnek a piszkos kávéházaik előtt a naplementében és bámulnak az óceánon át hazafele, de Te kedves olvasó, ha uborkát kérsz a vodka mellé, akár francia vagy, akár román, svéd, magyar, a második kör után azt mondják: mi olyan közel állunk egymáshoz.

Kansas, Hannibal, álmos, poros kisváros, hol Samuel Clemens /Mark Twain/ töltötte gyermekkorát, ki megírta Tom Sawyert és Huckleberry Finnt, a

kerítésfestést, Polly nénit, meg, hogyan szabaduljunk meg éjjel a temetőben szemölcseseinktől egy döglött macska segítségével... Ám Kansas másról is nevezetes, itt kapta fel Dorothyt a forgószél és repítette egyenesen Óz birodalmába, és itt élt Őrnagy őrnagy a háború előtt, kukoricát termelt és minél többet nem termelt, annál több támogatást kapott az államtól, itt hal meg Eisenhower, itt van a világ legvadabb kisvárosa: Dodge City, itt próbálkozott Wyatt Earp, de ötven lakosra jutott egy kocsmá, egy kupleráj és semmi nem pótolhatott a hét végén egy kiadós gyilkosságot.

Colorado, a cheyennek földjén át, vissz a szerző útja, ahol meggyilkolják Szikár Medvét, a nagyfőnököt és Csillagot, a fiatal harcost, akik viselték azt a medáliát, melyet a Nagy Fehér Atyától, gúnynevéen Becsületes Ábristól kaptak. Ugyancsak hiába voltak náluk azok a washingtoni papírok, melyek azt bizonyították, hogy ők az Egyesült Államok barátai, akkor már aranyat találtak a Sziklás hegységben és Becsületes Ábris katonái öltek. Becsületes Ábris Abraham Lincoln volt.

A SPIRITUÁLIS AMERIKA

Utah: itt egy becsületes mormon paraszt, Joseph Smith, előtt a Mormon próféta felfedte az igaz vallás titkát. Előbb csak testvérének mesélte, majd elmesélték mindenhol, ahol jártak. És egyre nőtt a gyülekezet, de, akik hisznek, azokat gyűlölik, hisz a gyűlölet is csak egy vallás, ami viszont mindannyiunké, ezért a két testvért agyonverik, de a gyülekezet útnak indul, megalakítják Salt Lake City városát, ahol tilos az alkohol, mégis be lehet rúgni, s itt áll, a mormon fővárosban a Sirály emlékmű.

Az első mormon telepések termését sáskajárás fenyegette, s ha a termés elpusztul, de lett volna mindenki, és odalett volna a mormon vallás is. De hirtelen a sivatag közepén sirályok jelentek meg az égen, s a tenger felső madarai felfalták a sáskákat. E csodás megmenekülés emléke ez az emlékmű.

FIRST AND LAST CHANCE-kocsmá

A névadó tizenöt évesen hobó. A kérdésre, mi akar lenni, már gyermekkorában úgy felel: csavargó.

Haditudósító Japánban, tizennyolc évesen kerül először börtönbe csavargásért, átvág a megnyomorítottak ezreire, a Chilkot-hágón Klondike aranyáért,

hazajön, Stevensonnal iszogat s elnevezi a kocsmát, aztán Jack London kihasználja az első és utolsó esélyünket és negyven évesen öngyilkos lesz.

Montereyben, ha már zsibbadt az ember a Bourbontól és a sörtől, felkerekedhet és megkóstolhatja az Ócska Teniszcipőt. Ezt a koktélt egy Steinbeck nevű amerikai ír találta fel, kérem. A Kék-öbölben. A Konzervgyár utcában, a Mackós Lobogóban méri Jack, úgy készül, hogy zárórakor a söntéspult bádogtepsijében felgyülemlett egész napos lötytyöt, mely sörből, whiskyből, rumból, vízből és mosogatószerből áll, akkurátusan kitöltögetik, Hazel gyűjti, és a paisanok megisszák. Az eredmény kész irodalom, de legalábbis garantált szellemi élmény.

LOUSIANABAN KEZET NYÚJT A KÉT FÖLDRÉSZ: Európa és Amerika
New Orleans, Bourbon Street...

A napóleoni háborúk idején egész Európa abszintot ivott, lengyel emigránsok, orosz entellektüelek, Párizsban kortyolták a zöld mérget.

Napoleon bukása után pedig francia emigránsok, de ők itt, a Bourbon és a Royal Street csapszékeiben.

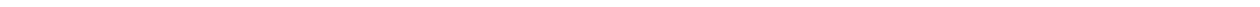
A Café des Exilesben például menekült tiszték üldögéltek.

Tervezték, hogyan fogják a császárt visszaültetni a trónra, aztán mindig reggel lett és ők elvittek egy-egy kreol lányt a hónapos szobára.

Volt egy gazdag francia polgár is, akibe némileg több racionalitás szorult. Ő azt a házat építette, aminek képe címlapfotó: Absinthe Hotel. Ő ezt a házat építette Napóleonnak, hogy ha a császárnak sikerül megszöknie Szent Ilona szigetéről, mégis legyen hol laknia...

/BAYER ZSOLT: Kamaszkorunk legszebb nyara - Amerika, Bayer Zsolt magánkiadása, Budapest, 2003/ Az ismeretlen ital...

24

Gábor atya esete

Mórott a kapucinusok a XVIII. században telepedtek meg. Rövid idő alatt az igehirdetéssel legalább azonos mértékben törődni kezdtek a szőlőtermesztéssel és a borkezeléssel is. A kapucinusok borászati szakértelmét meséli el Gábor atya, a rend pincemesterének története.

A rezes orrú, öreg kapucinus több évtized tapasztalata alapján, dülők szerint ismerte és meg is tudta különböztetni a pincében lévő móri borokat. Segédje a lopótökből telecsorgatta a korsót, ő meg anélkül, hogy akár csak a hordó felé pillantott volna, jól megrágta a szájába vett kortyot, s máris vágta rá csalhatatlanul: Várhegyi!

Gábor atya sohasem tévedett, ha a bor származási helyéről volt szó. De hiába figyelték a fiatal barátok, hiába próbálták kilesni az öreg nagy tudományát, megtartotta magának a féltve őrzött titkát. Úgy látszott, a kapucinusoknál nem volt fontos, legalábbis a pincemesteri poszton, az utánpótlás.

A fiatalok egyszer elhatározták, hogy megréfálják az öreget. Új borok érkezvén a pincébe, kezdetét vette a borok minősítése. A lopót kezelő egyik fiatal barát az egyik boroshordó helyett a fal mentén álló vizesdézsából húzott egyet, és vízzel töltötte meg Gábor atya korsóját. Ekkor történt a csoda! Ő, aki eddig az első ízlelésnél mindig megmondta a szüretelés helyét, kiköpte az első kortyot, és másodszor is hörpintett a korsóból. A szokásosnál jóval tovább forgatta a szájában, de hasztalan. Végül is szégyenkezve kellett bevallania: "Ezt az italt nem ismerem."

A magyarországi évezredes borkultúrát óvja a feledéstől a kötet, amelyből idéztem.

/Magyar borhagyományok, borivási szokások, szerkesztette Lelkes Lajos, Mezőgazda Kiadó, Budapest, 2004/

A külön fejezetekbe foglalt írások szólnak a magyar szőlőtermő vidékek kialakulásáról, a középkori magyar szőlőfajtákról, a borivási szokások kialakulásáról, borvidékekről, ma már ismeretlen űrmértékegységekről, híres borperekről, a fröccs megjelenéséről, a borivási szokásokról, híres magyar hordókról, és borkultúránk magyar, mai őreiről a Magyar Bor Akadémiájáról, a Magyar Borok Házáról, a magyar borlovagrendekről stb.

Az első fejezet szerzője egy neves gasztronómiai szakíró, Cey-Bert Róbert Gyula, aki noha Hamvas Béla A bor filozófiája c. mértékadó és alapműve után már valóban nem illik a borról csak az átszellemültség hangján nyilatkozni, ezt a tőle megszokott délibábos szittyá-árvalányhajas őshunos

temperamentummal, ha lehet még megfejeji, amikor kijelenti, hogy első leírt magyar szavunk a bor.

Noha én az egyetemen még úgy tanultam, hogy Bíborbanszületett Konstantinusznak a fiának írt, neki szóló művében szerepel először magyar szó, a könyvben az első magyar szóként a kínaiak által leírt bor szó szerepel. A délibábos lelkületű szakíró a jzigokat, szarmatákat, szittyákat nem szerepelteti, de, kis általa sugallt fantáziával bor szavunk lehet a bizonyíték egy hun-magyar őstörténet mellett. Még időben csempészi vissza a Mithrász kultusból megismert meghaló és feltámadó istenség mítoszát Cey-Bert, hogy aztán nehogy hiányozzon a magyar történelemből a kereszténység:

”A bor szó első leírt formája tehát az Istent jelentő Tengri szóval - a magyar isten szó -, a hun tengri szóból alakult ki (Os-Tengri) és a Szent Hegy, az áldozati hely fogalmainak a kíséretében jelenik meg először a kínai krónikákban, amelyek kihangsúlyozzák, hogy Bor Tengri a Föld és az Újjászületés Istene.

Miután sikerült a hunokat megtérítenie, aztán elemzi a bor szerepét a hun protokollban. A délibábos hun-szittyá, napkeleti elképzések után kijózanító a felismerés, hogy a középkori magyar istentiszteleteken azért használtak kizárólag vörösbort, mert a zsidó rituális hagyománynak megfelelően csak vörösbort fogyasztottak, ezért a magyar kereszténység első évszázadaiban a misebor Magyarországon vörös volt, Cey-Bertnek meg nehezebbre esett volna ezt a zsidó rituálét olyan schlagfertig módon összekapcsolnia a hun őstörténettel, mint azt a bor szavunk szó esetében oly bravúrosan sikerült.

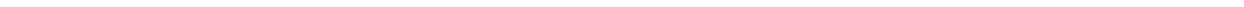
Olvashatunk még gazdag zselléerekről (!!!!), arról, hogy a fröccs elsősorban fürdőhelyeken jött divatba, mert a gyógyvizeket az ivókúra részének tekintették és voltak kísérletező kedvűek is..., hogy Petőfi kedvenc kocsmája a „Váczi utcában” lévő Sperl volt, ahol a neves költő - rendre - két deci karlócai ürmöst hozatott.

Szép példája a Kárpát-medencei együttélésnek, hogy meghonosodott nálunk a rác ürmös, így nemcsak az abszint tartalmaz fehér ürmöt, hanem a rácok által divatba hozott ital, melynek fogyasztását azért ne vigyük túlzásba, mert akkor örömünkbe – óhatatlanul - vegyül egy kis üröm is.

Jó könyv, és a kiadó kínálatában megakadt a szemem egy másik kötetben is. Csávossy György nevéhez fűződik, címe: Jó boroknak szép hazája, Erdély.

Kár, hogy már nem mérik meszely, icce kiszerezésben...

25

Dan Brown: Angyalok és démonok

/Gabo Kiadó, Budapest, 2004/

A könyv időben megelőzte a szerző másik híressé vált munkáját, a da Vinci kódot, de mégis az lett híres, de azért ez is a bestsellerlisták élén poroszkál. Szerepe van ebben a szerzői ún. téli előadásmódjának, azaz hetet-havat összehord különböző összefüggésekről - átmeneti felmelegedés azért várható -, jelzem bármi korrelációba állítható egymással, így vizsgálhatjuk a lakótelepünkön a péntek délután kiürített postaládák számának összefüggését Bush elnök népszerűségi mutatóival, összefüggést biztos találunk, s aztán annak vagy lesz jelentése, vagy nem. Sajnos a magyar közvéleményt most a jelentő és a jelentett nem kifejezetten szemiotikai összefüggése foglalkoztatja, na ehhez a könyv jó előtanulmány .

Jelentő és jelentett összefüggésének szép példája a jelentés, azaz a szuahéli törzs londoni megfigyelése. Ők a következő összefüggést figyelték meg londoni football-stadionokban.

„Kijön huszonkét ember a gyepre, a bíró a sípjába fúj, s azonnal elkezdi esni az eső”

Ennek ellenére a szerzőnek magyar rajongói oldala van már, készül a kódfejtő társasjáték, s igazából e könyv is tartogat némi meglepetést.

Az amerikai legfrissebb hírek szerint a szerző még ugyan nem tud a vízen járni, de már gyakorol.

Előtanulmányként itt a pápagyilkos papagyilkosról szóló dolgozata.(Angyalok és démonok)

Hiszen ez a mű rövid rezüméje.

S a mű megnyugtató befejezésében szerepe van a 660. oldal körül Vanek úr felbukkanásának (dr. Joseph Vanek Vatikán-kutatóról van szó), és annak a felismerésnek, hogy az igazi, mondhatni autentikus vallási élmény elérésének útja nem a genezis mesterséges megisméltése, nem az antianyag feltalálása, nem a Szentszék megmentése, hanem az, ha lefekszünk egy jógaoktatóval. (Lásd: elrívülés, misztikus elragadtatás, Bernini Szent Teréz c. szobrának allegorikus értelmezése).

A műben szereplő számtalan kultikus, vallási, szemiotikai, vallástörténeti homály és kétértelműség közt azonban van egy biztos fogódzónk: az interneten megtalálható Robert Langdon - immár nem fiktív – weboldalán valóban nem szerepel telefonszám.

A főhős:

Noha a szó klasszikus értelmében nem volt jóképű, a kolléganői úgy emlegették a negyvenéves Lngdont, mint akinek "eruditív" vonzereje van - deresedő sávok a sűrű, barna hajában, átható kék szem, lefegyverzően mély hang és egy egyetemi sportember határozott, gondtalan mosolya. Langdon a vízilabda-válogatott tagja volt az előkészítőben, és a főiskolán, és máig megőrizte úszótestalkatát, azt a feszes 183 centi magas fizikumot, amelyet szorgosan karbantartott az egyetemi uszodában mindennap teljesített ötven hosszal.

Langdont a barátai egy kissé rejtélyesnek tartották - egy ember, aki megragadt a letűnt évszázadok között. A hétfvégeken ott láthatták őt farmerben a campuson, amint a számítógépes grafikáról vagy a vallástörténetről társalog a diákokkal, máskor Harris tweednadrágban és kézzel festett mellényben állt az előkelő művészeti folyóiratok fotóin azokon a kiállításokon, ahová előadónak kérték fel."

Noha mikiegeres órát hordott, egy oklahomai sztriptízgörl élete legnagyobb szexuális élményét ígérte neki, ha odarepül és igazolja, egy kereszt autenticitását, amely csodás módon a nő lepedőjén mutatkozott meg. Egyszóval egy hatlövetű kazánkovács és nőgyógyász.

A hősnő:

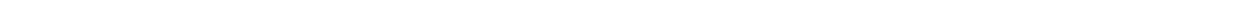
Zsáknak foltja. Létformák kutatója, nemrégiben cáfolta meg Einsteint. Hatha jóga guru. Vegetariánus, akinek eddig még nem volt elég.

„Magas, hajlékony és kecses nő volt, kreol bőrrel, és hosszú fekete hajjal, ami repkedett a rotorok hátszelében. Arcvonásai eltéveszthetetlenül olaszosak voltak, nem külső szépségük, hanem érett földi jellegük tette, hogy még húsz méterről is nyers érzékiséget árasztottak. Ahogy a légáramlat belekapott a ruhájába, hangsúlyosan láthatóvá vált karcsú dereka és apró melle. (...) A nő mozgása tüzes és parancsoló volt. A teste erős és feszes, a hosszú napsütéses órákat élvező mediterrán táj egészséges ragyogása sugárzott belőle.”

Ahhoz, hogy ők ketten megmentsek a Vatikánt, lehetővé tegyék a pápaválasztást, elsimítsák az emberiséget fenyegető legfontosabb problémákat, számos fejtegetést kell végigolvasnunk Galilei kéziratáról, a haszasszinokról (nálunk a Neoton sláger a 'Hegyek Fura Ura'-ként aposztrofálta őket), a természet nyelvéről, Caravaggio-ról, A 'Nagy Bumm'-ről, titkos társaságokról /stb./. Mint egy szemiotikai nyári egyetem utolsó dekádja, amikor mindent le akarnak darálni, ami a tervben benne volt.

A sodró erejű mozgalmas thrillerek kedvelői sem fognak unatkozni, az első lapokon megfosztanak valakit a szemétől egy retinakódú beléptető-rendszer miatt, de ez csak a bevezetés...

26

Dsida Jenő: Út a Kálváriára

Valami eltörött

Az őszi alkony mély, parázna
vággyal simul a hegy fölé,
Beteg szélben liheg
A hamvadó nap parazsára.

Sok vén, esőlocsolta háznak
Falán rikolt a nyomor-plakát.
Autóbuszokon vézna emberek
Döcögve fáznak.

Szemek futnak a hideg holdig.
Egy kisfiú a szívét fogja,
A toronyra néz, a levegőbe:
Úgy fél, hogy összeomlik.

Senki nem tudja, hogy mit veszített,
De a sétatéren, a híd alatt,
Az ágyban, a csókban, a zsebében
valamit mindenki kutat.

Valahol valami eltörött,
Valahol valami nincsen rendjén.
...Künn a határban Kain zokog
a holt Ábel fölött.

Ez a hang egy Dsida Jenő nevű angyal citeráján hangzott fel a 1928 után, de

csak 1938-ig, Kolozsvár és József Attila közt egy mai kocsmában, az éghez közel, de Istentől még mindig elég távol.

Vallásos verseinek gyűjteményét adta ki a jó nyomon haladó Lazi Kiadó az idén, Út a Kálváriára címmel / Lazi Kiadó, Szeged, 2004/

*

Dsida Jenő

Noha a Google a neve kapcsán mindössze 19 találatot jelez, ha ugyan lehetőség van a kihagyott elemek megjelenítésére, ám ugyanez a keresőrendszer a magyar sztár, Győzike kapcsán 618-at, / s ez a szám még nő/, nézzük, az életrajzi adatok alapján, ki volt ő.

Dsida Jenő /1907-1938/ sírja Kolozsvárott van, a Házsongárdi temetőben. Erdélyi költő, újságíró, szerkesztő. Első verseskötete Kolozsvárott jelent meg 1928-ban, Leselkedő magány címmel 1933-ban tette közzé második kötetét, mely a Nagycsütörtök címet viselte.

Ezt zárta le rövid időre szabott élete után posztumusz verseskötete - kiadása 1938-as -, Angyalok citeráján. Dolgozott a Pásztortűz, az Erdélyi Helikon, az Erdélyi Lapok, a Keleti Újság munkatársaként.

Tagja volt a Helikon Írók Magyar Munkaközösségének, az Erdélyi Katolikus Akadémiának, 1930-ban lett a román PEN Club magyar tagozatának főtitkára.

Ő volt kora egyik legkifinomultabb, leghajlékonyabb verstechnikájával bíró lírikusa.

Margócsy tanár úr ehhez biztos adnak kiegészítést, mint a regionális magyar irodalom kiválóságáról. Dsida Jenő nevét nem hallottam a főiskola és az egyetem magyar szakán sem.

Néha elfelejtjük a rendszerváltás irodalmi következményeit, hisz az mindenképp vitathatatlan, hogy Wass Albert, Márai Sándor neve 1989 után lett széleskörűen ismert, még akkor is, ha az egyes alkotók tényleges értékeiről a népszerűsítők gyökeresen és annál vitathatóbban eltérő nézeteket vallanak.

Nekem személy szerint kedves, hogy egy méltatlanul keveset emlegetett erdélyi költőt egy vidéki magyar kiadó ad ki, s a hölderlini, claudeli, heiddegeri, de néhol Adyra is hasonlító vallásos költészetet szélesebb körben is megismerheti a lélekben is magyar olvasó, bár Dsida verseit a „Világ legszebb magyar szerelmes versei” c. antológiában is megtaláljuk.

Rapcsányi László mondja Jeruzsálemről szóló könyvében, hogy a szent város óvárosi részében egy konkrét hely volt a szűk kis köz, melyen egy megrakott teve valóban nem fért volna el, tehát a Krisztus által emlegetett tű-foka nemcsak metaforikus, de valóságos hely volt, frivolul- helyrajzi számmal, de Dsida verseit olvasva most a Kálváriára vezető utat is éppoly valóságosnak érzem, olyan valóságosnak, mint azt, hogy Dávid a Holdban hegedül.

Dsida Jenő: Út a Kálváriára

Reszkető, enyhe fény sugárzik.
Egy felhő lassudan megyen.
A lélek fáj, a fény sugárzik.
Valaki ballag a hegyen,
Hús homlokáról fény sugárzik
S szemét lehunyja: úgy legyen!”

27

Kém - kordedvezményel

M. Roscoe - a világ kilencedik leggazdagabb embere, "az elektronika királya" ki a lépcsőfordulóban is Vincent van Gogh egyik csendéletét tartja, hatvanadik emeleti irodájából kijövet - szokásainak vakon engedve - lezuhan a földszintre. Egy galantériájáról ismert bérgyilkos vetítette lába elé a liftajtó hologramját. Igen, szokásaink rossz tanácsadók, hisz Eichmannt is azért fogta el háborús bűnösként sok évvel a szörnyűségek után az izraeli titkosszolgálat, mert hiába élt álnéven ő és a felesége, nevének igazi névnapján virágcsokrot vett. „Az élet halálos betegség, mely szexuális úton terjed”- teszi hozzá a kortárs klasszikus, Woody Allen.

Itt kapcsolódik be a történetbe Alex Rieder, aki ugyan még nincs tizennégy éves, de már komoly bevetésen vett részt a MI 5, a brit titkosszolgálat megbízásából, noha ő inkább iskolába szeret járni, de Angliában is három napot igazolhat a szülő, ráadásul neki csak nevelőszülei –voltak.

Mivel ebben az időszakban hal meg a KGB egyik fejese, s az amerikai milliárdos és az orosz hírszerzőtiszt gyermeke is egy francia kastélyban tanul, a Point Blanc tanulói, a brit hírszerzés újabb bevetésre küldi Alexet. A királynő kiskorú titkos ügynöke a regény első lapjain már leleplezett egy kábítószer-előállító és forgalmazó bandát, nagyon helyes, addig se csavarog.

Alex egy dúsgazdag család elkényeztetett csemetéjeként kerül a kastélyba, egy discmanjébe beépített gyémántfűrófejű Beethoven-lemezzel, amit használni is kényszerül és egy Harry Potter kötetbe beépített hatlövetűvel, /a hatodikról van szó/ mely egyébként azt is felvillantja, hogy a szerző, Anthony Horowitz milyen viszonyban áll az angol epikai hagyománnyal.

A Rowling utolsó munkáiban jelentkező halvány és diszkrét erotika hiányzik még a műből, nem illik vendéglátónk lányát elkábítani, és a dél-afrikai eröművésznővel való karatézája is utalhat arra, hogy nem tanáraiban találja meg az azonosulási mintát.

Nincs is rá oka, hisz az iskola igazgatója egy génebézészeti és egy hidegvágó eljárás kombinációjával az odaküldött deviáns gyerekek klónozásával akar világalomra szert tenni.

A neves szerzőre alighanem hatott Ken Kesely Száll a kakukk fészkére c. regényének az agylebeny - kimetszésről írott regényrészlete, McMurphyt, a főhóst, a Főnéni ezzel természetbarát módszerrel akarja kikúrálni a TZB-ből/ társadalmi beilleszkedési zavar/, mint ahogy a Brazíliai fiúk /a Hitler-gyerek klónozásának filmötlete/ is Horowitz kötelező olvasmányai közé tartozhatott.

Anthony Horowitz nem Steve Jonesnál szakvizsgázott a mitokondriális DNS változatok és a Y nemikromoszóma-variánsok fakultációján, és alighanem a maghasadást is úgy képzelel el, hogy az egy Barackmagból lesz, de nem ez a kérdés.

A rendszerváltás igazi vesztese a gyerekek.

Odalettek az amuri partizánok, a csillebérci tábor, Timur kivándorolt, csapata punk lett, oda a gyermekvasút, a számháború, az úttörősíp és a rajlánc.

Nézzük meg, hogy mit adtunk helyébe nekik?

Teremtettünk-e olyan korszerű gyermekirodalmat, amelynek főhőseivel maradéktalanul azonosulni engedjük gyermekeinket?

Az Osztályfőnökök Országos Szakmai Kollégiuma Horowitz gyermekkrimijeit /ugye milyen érdekes kifejezés?/ kifejezetten ajánlja, mert nem hihetjük komolyan, hogy egy 12-13 éves gyermeket az aktuális kötelező olvasmányból leköti báró Ridegváry kora reformkori csatározása, a Jókai A kőszívű ember fiai c. regényből még akkor sem, ha a gyermek unalmában polgári körökbe jár. / Pedig még ő is hozhat magával valakit.../

Anthony Horowitz Veszélyes iskola c. regénye /Animus kiadó, Budapest, 2004/.

Tetszettek volna jobb gyermekirodalmat csinálni....

Egyébként az iskola valóban veszélyes.

Egy vidéki kollégiumban egy kopasz férfi volt az ügyeletes. A gyermekek a Kojak becenevet adták neki.

Az emeletről leköpte egy fiú. A tanár magához hívatta és elkérte az ellenőrzőjét. Ebbe a következőket írta:

„Tisztelt Szülők! Fiuk hajszál híján leköpött.”

*

Tisztelt Bandita és Kábítószer-dealer bácsik!

Tessék abbahagyni a szervezett bűnözést és Alex Rieder is többet jár majd az iskolába.

Kerekes Tamás tanár úr

Borító:

PhobiaCreative®

ISBN 963 9583 47 2

*Az e-book a szerző által korrektúrázott, s szerkesztett kéziratból készült.
A kiadó a „CyberGood 1.0.7” nyelvhelyességi szoftvert használta az ellenőrzések során.*

CyberBooks Kiadó[®]

www.cyberbooks.hu

2005
